

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાતની ઉચ્ચ ન્યાયાલય, અમદાવાદ ખાતે

આર/ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૧૩૦૦/૨૦૧૫

સાથે

આર/ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૫૦૪/૨૦૧૬

મંજૂરી અને સહી માટે :

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે. બી. પારડીવાલા

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ. સી. રાવ

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે?	હા.
૨	પત્રકાર રીફર કરવામાં આવે કે નહીં?	હા.
૩	શું માનનીય ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની વાજબી નકલ જોવા માંગે છે?	ના.
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	ના.
	આ ચુકાદાને તાબાના ન્યાયતંત્રમાં પરિપત્રિત કરવો.	

=====

વિક્રમભાઈ ઉર્ફે ભકો કેશુભાઈ બાંભણીયા અને ૩ અન્ય(ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય

=====

ઉપસ્થિતિ

ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૧૩૦૦/૨૦૧૫:

અપીલકર્તા (ઓ) નંબર ૧,૨,૩,૪ માટે એમ. આર. એ. ડી. શાહ (૭૩૩)

વિરોધી (ઓ)/પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૧ માટે એમ. આર. કે. પી. રાવલ

એપિલકેશન (૨)

ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૫૦૪/૨૦૧૬:

શ્રી એસ. પી. કોટિયા, અપીલકર્તાના વકીલ

શ્રી એકાંત જી આહુજા, પ્રતિવાદી નંબર ૫ માટે વકીલ એમ. આર. કેપી રાવલ,
પ્રતિવાદી નંબર ૬ માટે એપ્લિકેશન

=====

કોરમ:માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે. બી. પારડીવાલા

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ. સી. રાવ

તારીખ:૧૦/૦૫/૨૦૧૯

સી. એ. વી. કોમન ચૂકાદો

(દ્વારા- માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે. બી. પારડીવાલા)

૧. બંને શીર્ષકિત ક્રિમિનલ અપીલો સેસન્સ કેસ નં. ૧૮૭/૨૦૧૫ માં ૬ હેઠળ
એડિશનલ સેસન્સ જજ, મહુવા દ્વારા તારીખ ૨૪ મી સપ્ટેમ્બર ૨૦૧૫ ના રોજ
પસાર કરવામાં આવેલ દોષસિદ્ધિ અને સજાના એક જ ચુકાદા અને હુકમમાંથી
ઉદ્ભવતી હોવાથી, તે સંયુક્ત રીતે સાંભળવામાં આવી હતી અને આ સામાન્ય
ચુકાદા અને હુકમ દ્વારા તેનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

૨. ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૩૦૦/૨૦૧૫ એ ચાર દોષસિદ્ધિ પામેલ મૂળ આરોપી નં. ૧ થી ૪ ની વિનંતી પર છે અને તે સેસન્સ કેસ નં. ૧૮૭/૨૦૧૫ (જૂનો સેસન્સ કેસ નં. ૪૪/૨૦૧૨) માં ૬ હા એડિશનલ સેસન્સ જજ, મહુવા દ્વારા તારીખ ૨૪ મી સપ્ટેમ્બર ૨૦૧૫ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલ દોષસિદ્ધિ અને સજાના ચુકાદા અને હુકમ સામે નિર્દેશિત છે. સદર ચુકાદા દ્વારા, ટ્રાયલ કોર્ટે અપીલકર્તા નં. ૧, ૨ અને ૩ ને અનુક્રમે ઇ.પી.કો. ની કલમ ૩૦૨ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ખૂનના ગુના માટે દોષી ઠેરવ્યા હતા અને તેમને રૂ. ૧૦,૦૦૦/- ના દંડ સાથે આજીવન કેદની સજા અને દંડની રકમ ન ભરવામાં આવે તો, એક વર્ષની વધુ સાદી કેદની સજા ફટકારી છે. ટ્રાયલ કોર્ટે અપીલકર્તા નં. ૧, ૨ અને ૩ ને ઇ.પી.કો. ની કલમો ૩૨૪, ૩૨૩ અને ૫૦૪ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓ માટે પણ દોષી ઠેરવ્યા હતા. જો કે, ટ્રાયલ કોર્ટે સજાનો કોઈ અલગ હુકમ પસાર કર્યો ન હતો. અપીલકર્તા નં. ૪ નો સંબંધ છે ત્યાં સુધી, ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા તેમને ઇ.પી.કો. ની કલમ ૩૨૪ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે દોષી ઠેરવવામાં આવ્યા છે અને રૂ. ૨,૦૦૦/- ના દંડ સાથે ત્રણ વર્ષની સખત કેદની સજા અને દંડની રકમ ન ભરવામાં આવે તો, વધુ ચાર મહિનાની સાદી કેદની સજા ફટકારવામાં આવી છે. ટ્રાયલ કોર્ટે અપીલકર્તા નં. ૪ ને ઇ.પી.કો. ની કલમ ૩૨૩ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે પણ દોષી ઠેરવ્યા હતા અને રૂ. ૫૦૦/- ના દંડ સાથે છ મહિનાની સખત કેદની સજા અને દંડની રકમ ન ભરવામાં આવે તો, વધુ ત્રીસ

દિવસની સાદી કેદની સજા ફટકારી હતી. અપીલકર્તા નં. ૪ ને ઇ.પી.કો. ની કલમ ૫૦૪ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે પણ દોષી ઠેરવવામાં આવ્યા હતા અને રૂ. ૫૦૦/- ના દંડ સાથે પાંચ મહિનાની સખત કેદની સજા અને દંડની રકમ ન ભરવામાં આવે તો, વધુ ત્રીસ દિવસની સાદી કેદની સજા ફટકારવામાં આવી છે. આરોપી નં. ૫ એટલે કે પ્રવીણભાઈ કેશુભાઈ બાંભણીયા નો સંબંધ છે ત્યાં સુધી, તેમને તમામ આરોપોમાંથી નિર્દોષ છોડી મૂકવામાં આવ્યા હતા.

૩. ટ્રાયલ કોર્ટે અપીલકર્તા નં. ૧, ૨ અને ૩ ને ઇ.પી.કો. ની કલમો ૧૪૩, ૧૪૭, ૧૪૮ અને ૧૪૯ તથા બોમ્બે પોલીસ એક્ટની કલમ ૧૩૫ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓમાંથી નિર્દોષ છોડી મૂક્યા હતા. અપીલકર્તા નં. ૪ ને પણ ઇ.પી.કો. ની કલમ ૩૦૨, ૧૪૩, ૧૪૭, ૧૪૮, ૧૪૯ અને બોમ્બે પોલીસ એક્ટની કલમ ૧૩૫ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનામાંથી નિર્દોષ છોડી મૂકવામાં આવ્યા હતા.

૪. જોડાયેલી અપીલ એટલે કે ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૫૦૪/૨૦૧૬ નો સંબંધ છે ત્યાં સુધી, તે મૂળ ફરિયાદી દ્વારા નીચે મુજબની અરજ સાથે દાખલ કરવામાં આવેલ છે:

"એ) આપ શ્રીમાન મહેરબાની કરીને હાલની અપીલ દાખલ કરશો.

બી) આપ શ્રીમાન મહેરબાની કરીને એડિશનલ સેસન્સ જજ, મહુવા,
જી. - ભાવનગરની કોર્ટમાંથી સેસન્સ કેસ નં. ૧૮૭/૨૦૧૫ (જૂનો
સેસન્સ કેસ નં. ૪૪/૨૦૧૨) ના રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહી મંગાવશો.

સી) આપ શ્રીમાન મહેરબાની કરીને એડિશનલ સેસન્સ કોર્ટ, મહુવા,
જી. - ભાવનગર ખાતે સેસન્સ કેસ નં. ૧૮૭/૨૦૧૫ (જૂનો સેસન્સ
કેસ નં. ૪૪/૨૦૧૨) માં તારીખ ૨૪/૦૯/૨૦૧૫ ના રોજ વિદ્વાન
સેસન્સ જજ મહુવા કોર્ટના ઇન્ડિયન પીનલ કોડ (ઇ.પી.કો.) ની
કલમો ૧૪૩, ૧૪૭, ૧૪૮ અને ૧૪૯ હેઠળ તમામ આરોપીઓને
અંશતઃ નિર્દોષ છોડી મૂકવા અંગેના, અને આરોપી નં. ૪ અને ૫ ને
ઇ.પી.કો. ની કલમ ૩૦૨ હેઠળના ગુનામાંથી વધુ નિર્દોષ છોડી
મૂકવા અંગેના હુકમને કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરશો.

ડી) આપ શ્રીમાન મહેરબાની કરીને આરોપીઓના ધરપકડ વોરંટ
ઇશ્યુ કરશો અને આરોપીઓ સાથે કાયદા અનુસાર કાર્યવાહી કરશો.

ઇ) આપ શ્રીમાન ન્યાયના હિતમાં યોગ્ય હુકમ પસાર કરશો."

ફરિયાદપક્ષનો કેસ:

પ. પી.ડબલ્યુ.-૧૫ હરદીપસિંહ દિલીપસિંહ વાળા (મૂળ પ્રથમ માહિતી આપનાર) એ તળાજા પોલીસ સ્ટેશનમાં અન્ય બાબતો સાથે એનેક્સર ૮૨ પર પ્રથમ માહિતી અહેવાલ નોંધાવ્યો હતો જેમાં જણાવ્યા અનુસાર:

"તારીખ ૮/૧૧/૨૦૧૧

શરૂઆત કલાક ૧.૩૦ વાગે

મારૂં નામ હરદિપસિંહ દિલીપસિંહ વાળા, જાતિ - દરબાર, ઉંમર - ૨૪ વર્ષ, ધંધો - ખેતી, રહેવાસી દરબારગઢ, 'શિવ શક્તિ નિવાસ', તળાજા, જી. ભાવનગર. મો. નં. ૯૮૨૪૯ ૮૦૨૦૨.

રૂબરૂ આવીને, હું મારી ફરિયાદની હકીકત જાહેર કરી લખાવું છું કે હું ઉપર દર્શાવેલ સરનામે મારા પરિવાર સાથે રહું છું અને ખેતી કામ કરીને મારા પરિવારનું ગુજરાન ચલાવું છું. અમે બે ભાઈઓ છીએ, જેમાં રણવીરસિંહ મોટા છે અને હું તેનાથી નાનો છું. મારે ચાર બહેનો છે અને ચારેય તેમના સાસરે રહે છે. મારા મોટા ભાઈ પરણેલા છે. મારી માતાનું નામ બાપલબા અને મારા પિતાનું નામ દિલીપસિંહ હડુભા છે. બંને હયાત છે. અમે બધા સંયુક્ત પરિવારમાં રહીએ છીએ. મેં એફ.વાય.બી.એ. સુધી અભ્યાસ કર્યો છે.

તારીખ ૭/૧૧/૨૦૧૧ ના રોજ રાત્રે આશરે ૯.૩૦ વાગ્યે, જ્યારે હું મારા ડિસ્કવર બજાજ મોટરસાયકલ રજીસ્ટ્રેશન નં. જીજે-૪-

એએન-૩૦૯૧ પર ગાંધીજીના સ્ટેચ્યુ પાસેથી પસાર થઈ રહ્યો હતો, ત્યારે મને રાત્રે ૯.૩૫ વાગ્યે મારા મોબાઈલ નંબર પર વિરલ ઉર્ફે જીતુભાઈનો ફોન આવ્યો અને તેણે જણાવ્યું કે 'ગોરખી દરવાજા પાસે તમારા ભાઈ રણવીરસિંહ અને કોળીઓ વચ્ચે ઝઘડો ચાલી રહ્યો છે. તેથી તમે તરત જ જગ્યા પર આવી જાઓ'. તેથી, હું મારા મોટરસાયકલ સાથે ત્યાં પહોંચ્યો. મેં મોટરસાયકલની લાઈટમાં જોયું કે વિક્રમ કેશુભાઈ ધારિયા સાથે સજ્જ હતો, અશ્વિન કેશુ અને દિનેશ કેશુ લોખંડના પાઈપો સાથે સજ્જ હતા, રમેશ નારશી બાંભણિયા લાકડી સાથે સજ્જ હતો અને પ્રવીણ કેશુ પણ ત્યાં હાજર હતો. તે બિનહથિયારી હતો. આ પાંચેય જણા ભેગા થયા હતા અને મારા ભાઈ રણવીરસિંહને ગાળો આપતા હતા અને તેઓ જે હથિયારોથી સજ્જ હતા તેના વડે મારા ભાઈને આડેધડ ઘા મારી રહ્યા હતા. મેં મારું મોટરસાયકલ રોક્યું અને વિરલ ઉર્ફે ટીનો અને મેં તેઓને છોડાવવા વચ્ચે પડ્યા. તે સમયે, રમેશ નારશીએ તે જે લાકડી સાથે સજ્જ હતો તેના વડે મને ડાબા ખભાની નીચે ઘા માર્યો અને તેથી, મને ઈજા થઈ. અશ્વિન કેશુએ તે જે પાઈપ સાથે સજ્જ હતો તેના વડે મને પીઠ પર ઘા માર્યો. વિક્રમ કેશુએ ધારિયાના પાછળના ભાગનો ઉપયોગ કરીને વિરલ ઉર્ફે ટીના પર માથામાં હુમલો પણ કર્યો હતો. આ સમયે, હુમલો થવાના ડરથી વિરલ ઉર્ફે ટીનો ત્યાં પાર્ક કરેલા મારા મોટરસાયકલ

સાથે ભાગી ગયો. તે સમયે પોલીસ વાહન આવી પહોંચતાં, આ માણસો પોલીસ વાહન જોઈને ત્યાંથી ભાગી ગયા. પોલીસ સ્ટાફ અને હું મારા ભાઈ રણવીરસિંહને હોસ્પિટલ લઈ ગયા. તેમને પ્રાથમિક સારવાર આપ્યા બાદ, એમ્બ્યુલન્સમાં મારા ભાઈને વધુ સારવાર માટે સ્ટર્લિંગ હોસ્પિટલ, ભાવનગર લઈ જવાનું જણાવવામાં આવ્યું. ટીનો ત્યાં હાજર હોવાથી, મેં તેને બનાવ અંગે પૂછપરછ કરી અને તેણે જણાવ્યું કે "રણવીરસિંહ અને હું – અમે બંને રાત્રે આશરે ૯.૩૦ વાગ્યે પ્રવીણ કેશુભાના પાર્લર પર પાન-મસાલો ખાવા ગયા હતા. મસાલો ખાધા પછી જેમ અમે ચાલવા લાગ્યા, પ્રવીણ કેશુએ પૈસા માંગ્યા અને રણવીરસિંહે તેને કહ્યું કે તે પૈસા પછીથી આપશે. તેથી, તેમની વચ્ચે બોલાચાલી થઈ. બંને પ્રવીણ કેશુના ઘર તરફ ગયા અને પ્રવીણના ઘરની સામે આવેલા રસ્તા પર હોબાળો શરૂ થતાં, ઉપર દર્શાવેલ તમામ ચાર આરોપીઓ હથિયારો સાથે આવી પહોંચ્યા. વિક્રમ કેશુ ધારિયા સાથે સજ્જ હતો અને તેણે તેના વડે રણવીરસિંહના માથા પર ઘા માર્યો. તેથી, રણવીરસિંહ ઢળી પડ્યો. અશ્વિન કેશુ અને દિનેશ કેશુ લોખંડના પાઈપો સાથે સજ્જ હતા અને તે બંનેએ રણવીરસિંહને પાઈપના ઘા માર્યા. તેથી, મને લાગ્યું કે ઝઘડો વધી શકે છે, મેં તમને ફોન કર્યો હતો." વિરલ ઉર્ફે ટીનાએ મને આ હકીકત જણાવી હતી. ત્યારબાદ, મારા ભાઈને સારવાર માટે એમ્બ્યુલન્સમાં

સ્ટર્લિંગ હોસ્પિટલ, ભાવનગર ખાતે લઈ જવામાં આવ્યો. મારા ભાઈને ત્યાં સારવાર માટે સદર દાખલ કરવામાં આવ્યા અને મેં પ્રાથમિક સારવાર મેળવી. મારો ભત્રીજો અમરદીપસિંહ હરિસિંહ વાળા, મારા બહેનોઈ હરિશ્ચંદ્રસિંહ મધુભા પરમાર અને અન્ય લોકો ત્યાં રોકાયા છે અને હું આ ફરિયાદ આપવા અહીં આવ્યો છું.

તેથી, ઉપર દર્શાવેલ ચાર વ્યક્તિઓએ મારા મોટા ભાઈ રણવીરસિંહ સાથે પાન-મસાલાના પૈસા અંગે બોલાચાલી કરી અને તેમને ગાળો આપી અને તેમનું મૃત્યુ નીપજાવવાના ઈરાદાથી ધારિયા, પાઈપો અને લાકડીનો ઉપયોગ કરીને તેમના પર હુમલો કરી ગંભીર ઈજાઓ પહોંચાડી હોવાથી, તેમની સામે કાયદેસરની કાર્યવાહી કરવાની મારી ફરિયાદ છે.

મારી ફરિયાદની આટલી હકીકત મેં લખાવ્યા મુજબ સાચી અને બરાબર છે.

પૂરી કરી કલક ૨.૧૫ વાગે

મારી સમક્ષ,

સહી/ – અસ્પષ્ટ

પી.એસ.આઈ.

તળાજા પોલીસ સ્ટેશન"

પ.૧ આમ, એવું જણાય છે કે અપીલકર્તા નં. ૧, ૨ અને ૩ અને મૂળ આરોપી નં. ૫, જે નિર્દોષ છૂટ્યા છે, તે બધા ભાઈઓ છે. અપીલકર્તા નં. ૫ પાનની દુકાન ચલાવતો હતો. પ્રશ્નવાળી ઘટના તારીખ ૭ મી નવેમ્બર ૨૦૧૧ ના રોજ મોડી સાંજે આશરે ૮:૩૦ વાગ્યે બની હતી. મૃતક રણવીરસિંહ, જે પી.ડબલ્યુ.-૧૬ વિરલ જીતેન્દ્રભાઈ જોશીની કંપનીમાં પ્રથમ માહિતી આપનારના ભાઈ થાય છે, તેઓ ગૌશાળા કોમ્પ્લેક્સ ખાતે આવેલી અપીલકર્તા નં. ૧ ની પાનની દુકાને આવ્યા અને અપીલકર્તા નં. ૧ ની દુકાનેથી પાન અને કેટલોક મસાલો ખરીદ્યો. મૂળ આરોપી નં. ૫ (નિર્દોષ છૂટેલ) - પ્રવીણભાઈ, સંબંધિત સમયે, અપીલકર્તા નં. ૧ ની ગેરહાજરીમાં પાનની દુકાને બેઠા હતા. એવું જણાય છે કે પાન અને પાન મસાલાની ખરીદી કર્યા પછી, મૃતક રણવીરસિંહ અને પી.ડબલ્યુ.-૧૬ વિરલ પાન અને પાન મસાલાની ખરીદી માટે ચુકવણી કર્યા વિના ચાલી નીકળ્યા. આવી પરિસ્થિતિમાં, મૂળ આરોપી નં. ૫ પ્રવીણભાઈએ આગ્રહ રાખ્યો કે તેમણે પાન અને પાન મસાલાની ખરીદી માટે ચુકવણી કરવી જોઈએ. જો કે, મૃતક રણવીરસિંહે એવું કહીને ચાલવાનું શરૂ કર્યું કે તે પછીથી ચુકવણી કરશે. આનાથી આરોપી નં. ૫ પ્રવીણભાઈ અને મૃતક રણવીરસિંહ વચ્ચે શબ્દોની બોલાચાલી થઈ. ફરિયાદપક્ષનો કેસ એવો છે કે બોલાચાલી દરમિયાન, મૃતક રણવીરસિંહ અને વિરલ જે દિશામાં પ્રવીણભાઈ (આરોપી નં. ૫) નું ઘર આવેલું છે તે દિશામાં આગળ વધ્યા અને તેઓ અપીલકર્તા નં. ૫ ને સમજાવવા પ્રયાસ કરી રહ્યા હતા કે તેઓ પછીથી ચુકવણી કરશે. આરોપી નં. ૫

પ્રવીણભાઈ, જોકે, સંમંત થયા નહીં અને બૂમો પાડવા લાગ્યા. ફરિયાદપક્ષના કેસ અનુસાર, અચાનક, ભારે હોબાળો અને કોલાહલ મચી ગયો. કોલાહલ સાંભળીને, અપીલકર્તા નં. ૧, ૨, ૩ અને ૪ ધારિયા અને લોખંડના પાઈપો સાથે સજ્જ હોવાનું આરોપિત બનીને બનાવની જગ્યાએ ધસી આવ્યા. ફરિયાદપક્ષના કેસ અનુસાર, અપીલકર્તા નં. ૪ ના હાથમાં લાકડી હતી. પી.ડબલ્યુ.-૧૬ વિરલે, ગંભીર મુશ્કેલીની આશંકા રાખીને, તરત જ પ્રથમ માહિતી આપનાર હરદીપસિંહને ફોન કર્યો અને તેમને ઝઘડા વિશે માહિતી આપી. હરદીપસિંહ તરત જ તે જગ્યાએ પહોંચી ગયા જ્યાં ઝઘડો ચાલી રહ્યો હતો અને ફરિયાદપક્ષના કેસ અનુસાર, અહીંના અપીલકર્તા નં. ૧, ધારિયાથી સજ્જ હોવાનું આરોપિત બનીને, મૃતકના માથા પર ઘા માર્યો. અપીલકર્તા નં. ૨ અને ૩ એ મૃતકની પીઠ અને માથા પર લોખંડના પાઈપોથી ઘા માર્યા હોવાનો આરોપ છે. ફરિયાદપક્ષના કેસ અનુસાર, અપીલકર્તા નં. ૧ એ મૃતકની છાતી પર ધારિયા વડે ઘા મારવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો, પરંતુ પરિણામે ડાબી બાજુના ખભા પર ઈજા થઈ હતી. તેવી જ રીતે, ધારિયાનો બીજો એક ઘા મૃતકના જમણી બાજુના ખભા પર વાગ્યો હોવાનો આરોપ છે. ફરિયાદપક્ષના કેસ અનુસાર, હરદીપસિંહે તેના ભાઈ રણવીરસિંહને બચાવવા માટે વચગાળાની કામગીરી કરી. વિરલ, જે મૃતકની કંપનીમાં હતો અને જેણે હરદીપસિંહને ફોન કર્યો હતો, તેના પર પણ હુમલો કરવામાં આવ્યો હતો. વિરલ, ભયભીત થઈને, હરદીપસિંહના મોટરસાયકલ પર ઘટનાસ્થળેથી ભાગી ગયો હોવાનું કહેવાય છે. પી.ડબલ્યુ.-

૧૬ વિરલ એક ડૉ. બાલદાણિયાના દવાખાને ગયા, જેમણે તેમને પ્રાથમિક સારવાર આપી અને તેમને એક્સ-રે ના હેતુ માટે પછીના દિવસે આવવા કહ્યું. ફરિયાદપક્ષના કેસ અનુસાર, પી.ડબલ્યુ.-૧૬ વિરલે, થોડા સમય પછી, હરદીપસિંહને મળવા અને રણવીરસિંહની સ્થિતિની ખાતરી કરવા માટે સરકારી હોસ્પિટલની મુલાકાત લીધી. હોસ્પિટલમાં, વિરલે હરદીપને લડાઈના ક્રમ વિશે પણ માહિતગાર કર્યા અને પોતાનું મોટરસાયકલ તેમને સોંપ્યું. એવું જણાય છે કે તબીબી અધિકારી દ્વારા હરદીપસિંહને તેમના ઈજાગ્રસ્ત ભાઈ રણવીરસિંહને વધુ સારવાર માટે ભાવનગર ખસેડવા માટે કહેવામાં આવ્યું હતું. ઈજાગ્રસ્ત રણવીરસિંહને એમ્બ્યુલન્સમાં ભાવનગર ખાતેની સ્ટર્લિંગ હોસ્પિટલમાં લઈ જવામાં આવ્યા હતા. રણવીર, જોકે, ઈજાઓને કારણે મૃત્યુ પામ્યા.

૬. એફ.આઈ.આર. નોંધાતાં, તપાસ શરૂ કરવામાં આવી હતી અને પંચ સાક્ષીઓની હાજરીમાં ઘટનાસ્થળનું પંચનામું આંક ૧૨ દોરવામાં આવ્યું હતું. મૃતકનું ઈન્કવેસ્ટ પંચનામું આંક ૨૪ પણ પંચ સાક્ષીઓની હાજરીમાં દોરવામાં આવ્યું હતું. મૃતકની મૈયતને પોસ્ટમોર્ટમ પરીક્ષણ માટે મોકલવામાં આવી હતી. વિવિધ સાક્ષીઓના નિવેદનો નોંધવામાં આવ્યા હતા. તપાસના ક્રમમાં એકત્ર કરવામાં આવેલ મુદ્દામાલની વસ્તુઓને સેરોલોજિકલ ટેસ્ટ માટે ફોરેન્સિક સાયન્સ લેબોરેટરીમાં મોકલવામાં આવી હતી. તપાસના અંતે, ઉપર ગણાવેલ ગુનાઓ માટે ચાર્જશીટ દાખલ કરવામાં આવી હતી. ચાર્જશીટ દાખલ કરવાનો

અંત ક્રિમિનલ કેસ નં. ૬૪/૨૦૧૨ માં આવ્યો. કેસ અનન્ય રીતે સેસન્સ કોર્ટ દ્વારા ટ્રાયલ ચલાવવા પાત્ર હોવાથી, સદર સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૨૦૯ હેઠળ સેસન્સ જજની કોર્ટમાં કમિટ કરવામાં આવ્યો હતો. કમિટમેન્ટનો અંત, આખરે, સેસન્સ કેસ નં. ૭૮/૨૦૧૮ માં આવ્યો, જેને સેસન્સ કેસ નં. ૧૮૭/૨૦૧૫ તરીકે પુનઃનંબર આપવામાં આવ્યો હતો.

૭. તમામ આરોપીઓનો જવાબ નોંધવામાં આવ્યો હતો જેમાં તેઓએ ગુનાની ના કબૂલી હતી અને ટ્રાયલની માંગણી કરી હતી. તદ્અનુસાર, ૪ થા એડિશનલ ડિસ્ટ્રિક્ટ એન્ડ સેસન્સ જજ, ભાવનગર સ્થિત મહુવા એ તારીખ ૧૯ મી મે ૨૦૧૫ ના હુકમથી ઉપર ગણાવેલ ગુનાઓ માટે ચાર્જ આંક ૩ ઘડ્યો હતો.

૮. ફરિયાદપક્ષે નીચે મુજબના મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવા રજૂ કર્યા:

I) તબીબી પુરાવા:			
ફરિયાદી સાક્ષી ૬	આંક ૩૨	ડો. દેવેન્દ્ર નાનાલાલ પંચાલ	૯૫
	આંક ૩૩	પ્રધાનમંત્રીની	૯૨૩

		નોંધ	
ફરિયાદી સાક્ષી ૮	આંક ૪૧	ડૉ. નિશિત ઘનશ્યામ રાજ્યગુરુ	૧૨૩
	આંક ૪૨	ઈજા પ્રમાણપત્ર	૯૫૭
ફરિયાદી સાક્ષી ૯	આંક ૪૮	ડૉ. દીપક ભાનાભાઈ ભારદ્વાજ તબીબી અધિકારી, સીએચસી, તલાજા.	
	આંક ૫૦	ઈજાનું પ્રમાણપત્ર અને વધુ સારવાર માટે સંદર્ભ	૯૬૭
ફરિયાદી સાક્ષી ૧૦	આંક ૫૨	ડૉ. વિનય કરસનભાઈ કોરાડિયા	૧૩૫

		આંક ૫૩	ઈજાગ્રસ્ત વિરલભાઈ જીતેન્દ્રભાઈ જોશીની તપાસ કરવામાં આવી	૯૭૧
ફરિયાદી ૧૧	સાક્ષી	આંક ૫૬	ડૉ. યોગીશ કિશોરભાઈ સ્ટર્લિંગ હોસ્પિટલ	૧૩૭
ફરિયાદી ૧૨	સાક્ષી	આંક ૬૩	ડૉ. વિપુલ પ્રદીપકુમાર પારેખ	૧૪૩
ફરિયાદી ૧૪	સાક્ષી	આંક ૬૮	ડૉ. પૂર્વી શીતલગિરી ગોસ્વામી	૧૪૭
		આંક ૬૯	તપાસ કરાયેલા આરોપી પ્રવીણભાઈ કેશુભાઈ	૧૦૨૧
		આંક ૧૦૯	સેરોલોજીકલ રિપોર્ટ	૧૦૭૭

	આંક ૧૧૩	એફ. એસ. એલ. દ્વારા જૈવિક પરીક્ષણ અહેવાલ	૧૦૮૭
	આંક ૧૧૫	વિસેરા સેરોલોજીકલ ટેસ્ટ રિપોર્ટ	૧૦૮૧
	આંક ૧૧૭	એફ. એસ. એલ. દ્વારા મુદામલ પરીક્ષણ અહેવાલ	૧૦૮૫

૨) નજરે જોનારા સાક્ષીઓ:

ફરિયાદી ૧૫	સાક્ષી	આંક ૮૧	હરદિપસિંહ દિલીપસિંહ- ફરિયાદી	૧૫૧
		આંક ૮૨	ફરિયાદ	૧૦૨૭

ફરિયાદી સાક્ષી ૧૬	આંક ૮૭	વિરલ ઉર્ફે ટીનો જીતેન્દ્રભાઈ જોશી	૧૭૫
----------------------	--------	--------------------------------------	-----

૩) સમર્થન આપનાર સાક્ષીઓ:

ફરિયાદી સાક્ષી ૧૩	આંક ૬૫	સુરેશભાઈ ગોવિંદભાઈ- સીએચસી તલાજામાં ચોકીદાર	૧૪૫
----------------------	--------	---	-----

IV) પંચ સાક્ષીઓ:

ફરિયાદી સાક્ષી ૧	આંક ૯	હીરેન મહેશભાઈ રાલ	૬૯
	આંક ૧૦	આરોપી પંચનામાની	૮૬૫

		ધરપકડ	
ફરિયાદી સાક્ષી ૨	આંક ૧૧	પુનિત જીતેન્દ્રભાઈ શુક્લા	૭૫
	આંક ૧૨	પંચનામા-ગુનાનું દ્રશ્ય	૮૭૩
ફરિયાદી સાક્ષી ૩	આંક ૨૧	ભારતભાઈ ગોવિંદભાઈ	૮૧
	આંક ૨૨	પંચનામા- કપડાંની જમી	૯૦૯
ફરિયાદી સાક્ષી ૪	આંક ૨૩	રાજેન્દ્રસિંહ બાબુભા	૮૫
	આંક ૨૪	પંચનામા- પૂછપરછ	૯૧૫

ફરિયાદી સાક્ષી ૫	આંક ૨૫	જયદીપસિંહ હરિશચંદ્રસિંહ બીજો પંચ તપાસ કરશે	૮૧
ફરિયાદી સાક્ષી ૭	આંક ૩૭	નરેશ નર્મદાશંકર	૧૧૫
	આંક ૩૮	પંચનામા- શસ્ત્રની શોધ	૮૪૯
	આંક ૧૪	બાઈક જીજે-૪- એએન-૩૦૯૧ નો જમ પંચનામા	૮૮૭
	આંક ૧૫	મૃતકના કપડાનો પંચનામા જમ	૮૯૧
	આંક ૧૬	આરોપી પ્રેન કેશુની ધરપકડ પંચનામા	૮૯૫

V) પોલીસ સાક્ષીઓ:

ફરિયાદી સાક્ષી ૧૭	આંક ૮૯	જગદીશભાઈ	૮૯
----------------------	--------	----------	----

			રણછોડભાઈ	
		આંક ૯૧	નિરીક્ષક-ગુનાના સ્થળનો નકશો	૧૦૩૩
ફરિયાદી ૧૮	સાક્ષી	આંક ૯૨	મોહંમદાલી સુલેમાનભાઈ એફએસએલ અધિકારી-ગુનાનું સ્થળ	૧૯૯
ફરિયાદી ૧૯	સાક્ષી	આંક ૯૪	વિજયકુમાર રવિશંકર રાન્ડાલિયા	૨૦૩
ફરિયાદી ૨૦	સાક્ષી	આંક ૯૮	યોગરાજસિંહ ચંદ્રસિંહ ગોહિલ- પી. એસ. ઓ.	૨૦૫

ફરિયાદી સાક્ષી ૨૧	૧૦૧ પ્રદર્શિત કરો	અર્જનભાઈ ભીમાભાઈ ગોહિલ પીએસઆઈ, તલાજા પોલીસ સ્ટેશન	૨૦૯
	આંક ૧૨૮	પ્રાઈન કેશુ દ્વારા એફ. આઈ. આર. દાખલ કરવામાં આવી	૧૧૩૩

આરોપી વ્યક્તિઓએ નીચેના મૌખિક પુરાવા રજૂ કર્યા હતા:

ક) બચાવ પક્ષના સાક્ષીઓ:			
બચાવ સાક્ષી ૧	આંક ૧૪૨	મહેશભાઈ નાનુભાઈ બારોટ- હેડ કોન્સ્ટેબલ	૨૨૫
બચાવ સાક્ષી ૨	આંક ૧૪૭	મયાંક મુકુંદભાઈ	૨૨૭

		રાજ્યગુરુ-પી. આઈ.	
--	--	----------------------	--

૯. પુરાવા પૂરા થતાં, સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આરોપી વ્યક્તિઓના નિવેદનો નોંધવામાં આવ્યા હતા, જેમાં આરોપીઓએ નિર્દોષ હોવાનો દાવો કર્યો હતો અને ગુનામાં ખોટી રીતે ફસાવવામાં આવ્યા હોવાનું જણાવ્યું હતું. મૂળ આરોપી નં. ૫, જે નિર્દોષ છૂટ્યા હતા, તેમણે સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૩૧૩ હેઠળ નોંધાયેલા પોતાના નિવેદનમાં જણાવ્યું હતું કે મૃતક અને તેનો મિત્ર વિરલ તેમની પાનની દુકાને આવ્યા હતા અને પાન અને પાન મસાલો ખરીદ્યા પછી તેની ચુકવણી કરવાનો ઇનકાર કર્યો હતો, જેના કારણે શબ્દોની બોલાચાલી થઈ હતી, અને આખરે, મૃતક દ્વારા આરોપી નં. ૫ પર હાથ પર છરી વડે હુમલો કરવામાં આવ્યો હતો. તેમણે મદદ માટે બૂમો પાડી અને તે દરમિયાન, બનાવની જગ્યાએ ઘણા લોકો આવી પહોંચ્યા.

૧૦. ટ્રાયલ કોર્ટે, આખરે, રેકૉર્ડ પરના પુરાવાની મૂલવણી પર, અપીલકર્તા નં. ૧, ૨ અને ૩ ને ખૂનના દોષી ઠેરવ્યા, જ્યારે અપીલકર્તા નં. ૪ ને ઇ.પી.કો. ની કલમો ૩૨૪ અને ૩૨૩ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાના દોષી ઠેરવ્યા અને આરોપી નં. ૫ ને નિર્દોષ છોડી મૂક્યા. ટ્રાયલ કોર્ટે રણવીરસિંહનું ખૂન કરવાના સામાન્ય હેતુ સાથે ગેરકાયદેસર મંડળી રચવાના ફરિયાદપક્ષના કેસને માન્યો નહીં. ટ્રાયલ કોર્ટે

અપીલકર્તા નં. ૧, ૨ અને ૩ ની વ્યક્તિગત જવાબદારી નક્કી કરીને ઇ.પી.કો. ની કલમ ૧૪૯ ની મદદ વિના ખૂનના ગુના માટે દોષી ઠેરવ્યા.

૧૧. ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ દોષસિદ્ધિના ચુકાદા અને હુકમથી અસંતોષ વ્યક્ત કરીને, અપીલકર્તા તેમની અપીલો સાથે અહીં આ કોર્ટ સમક્ષ ઉપસ્થિત છે.

૧૨. રેકૉર્ડ પરની સામગ્રી પરથી જણાય છે કે સદર બનાવના સંબંધમાં, મૂળ આરોપી નં. ૫ – પ્રવીણભાઈ કેશુભાઈએ પણ રણવીરસિંહ સામે આંક ૧૨૮ પર એફ.આઈ.આર. નોંધાવી હતી. મૂળ આરોપી નં. ૫ દ્વારા નોંધાવવામાં આવેલી એફ.આઈ.આર. ની પણ તપાસ કરવામાં આવી હતી અને ઇ.પી.કો. ની કલમ ૧૧૪ સાથે વાંચતા કલમ ૩૨૩, ૩૨૪, ૫૦૪ અને બોમ્બે પોલીસ એક્ટની કલમ ૧૩૫ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે ચાર્જશીટ દાખલ કરવામાં આવી હતી. બંને કેસો સાથે ચલાવવામાં આવ્યા હતા. જો કે, એવું જણાય છે કે ટ્રાયલના ક્રમમાં, આરોપી નં. ૫ પ્રવીણભાઈ અને અન્ય સાક્ષીઓ હોસ્ટાઈલ થઈ ગયા હતા, અને આવી પરિસ્થિતિમાં, આરોપી વ્યક્તિઓ નિર્દોષ છૂટ્યા હતા.

ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૩૦૦/૨૦૧૫ ના અપીલકર્તાઓની તરફેણમાં રજૂઆતો:

૧૩. અપીલકર્તાઓ તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી એ.ડી. શાહે ભારપૂર્વક રજૂઆત કરી હતી કે ટ્રાયલ કોર્ટે અપીલકર્તાઓને ખૂનના ગુના માટે દોષી ઠેરવવામાં ગંભીર ભૂલ કરી છે. શ્રી શાહે રજૂઆત કરી હતી કે ફરિયાદપક્ષ બનાવના સાચા મૂળને છુપાવવા માટે દોષી છે. શ્રી શાહના જણાવ્યા મુજબ, બનાવનું મૂળ પાનની દુકાને હતું જ્યાં આરોપી નં. ૫ બેઠો હતો. પી.ડબલ્યુ.-૧૬ ની કંપનીમાં મૃતકે પાનની દુકાનની મુલાકાત લીધી હતી અને પાન અને પાન મસાલો ખરીદ્યો હતો. શ્રી શાહના જણાવ્યા મુજબ, મૃતક અને પી.ડબલ્યુ.-૧૬ એ, ત્યારબાદ, પાન અને પાન મસાલા માટે જરૂરી ચુકવણી કરવાનો ઇનકાર કર્યો હતો, જેના કારણે, આખરે, શબ્દોની બોલાચાલી થઈ અને તે પ્રક્રિયામાં, રણવીરસિંહ એટલે કે મૃતક દ્વારા આરોપી નં. ૫ ના હાથ પર છરી વડે ઈજા પહોંચાડવામાં આવી. શ્રી શાહે રજૂઆત કરી હતી કે આરોપી નં. ૫ ઈજાગ્રસ્ત થતાં અને લોહી નીકળવા લાગતાં, તેમણે મદદ માટે બૂમો પાડી, અને આવી પરિસ્થિતિમાં, આરોપી નં. ૫ ને વધુ હુમલો થતાં બચાવવા માટે કોની સમાજનું એક મોટું ટોળું બહાર આવી ગયું.

૧૪. શ્રી શાહે આ કોર્ટનું ધ્યાન નીચેની પરિસ્થિતિઓ તરફ દોર્યું:

(i) ફરિયાદપક્ષનો આ સ્વીકૃત કેસ છે કે આરોપી પ્રવીણભાઈ કેશુભાઈ (અપીલકર્તા નં. ૫) કોઈપણ હથિયારથી સજ્જ ન હતા.

(ii) એવું પણ પ્રકાશમાં આવે છે કે મૃતક અને વિરલ પાનના ગદ્દા પર ગયા હતા અને અપીલકર્તા નં. ૫ – પ્રવીણ પાસેથી પાન તેમજ માવો ખરીદ્યો હતો.

(ii) એવું પણ પ્રકાશમાં આવે છે કે મૃતક અને વિરલ ચુકવણી કર્યા વિના પાનનો ગદ્દો છોડીને જતા રહ્યા હતા.

(iii) એવું પણ પ્રકાશમાં આવે છે કે આરોપી (અપીલકર્તા નં. ૫) પ્રવીણ પાન અને માવાના નાણાં માંગ્યા હતા.

(iv) એવું પ્રકાશમાં આવે છે કે નાણાંની ચુકવણી માટે બોલાચાલી થઈ હતી.

(v) એવું પણ પ્રકાશમાં આવે છે કે બોલાચાલી દરમિયાન પ્રવીણે મૃતક અને તેના મિત્ર વિરલનો પીછો કર્યો હતો અને તેના ઘરની દિશામાં આગળ વધતા મૃતક અને વિરલને ચુકવણી કરવા વિનંતી કરી રહ્યો હતો.

(vi) એવું વધુ પ્રકાશમાં આવે છે કે ગોરખી દરવાજા પાસે ક્યાંક, ગાળો આપવાની આપ-લે ચાલુ રહી અને તે સમયે આરોપી નં. ૧ થી ૪ ગોરખી દરવાજા પાસે આવ્યા હોવાનું આરોપિત છે.

૧૫. આમ, શ્રી શાહના જણાવ્યા મુજબ, મૃતક અને વિરલ દ્વારા પાન અને માવાની ખરીદી પેટે નાણાં ન ચૂકવવાના કારણે બોલાચાલી થઈ હતી. આરોપી નં. ૫ પ્રવીણ અને મૃતક તેમજ વિરલ એકબીજા સાથે લડતા લડતા આશરે ૫૦૦ ફૂટના અંતર સુધી ચાલી ગયા હતા. આમ, ઝઘડો અને બોલાચાલી થઈ હતી. શ્રી શાહે રજૂઆત કરી હતી કે ઘટનાસ્થળનું પંચનામું સ્પષ્ટપણે વિવિધ જગ્યાઓ પર લોહીના ડાઘ દર્શાવે છે જે ઝપાઝપી અને ઈજાઓ પહોંચાડવાનું સૂચવે છે. શ્રી શાહના જણાવ્યા મુજબ, ઝઘડાનું કારણ, બોલાચાલી, પાનના ગદ્દાથી આશરે ૫૦૦ ફૂટનું અંતર કાપવું, અપીલકર્તા નં. ૫ પ્રવીણને ઈજાઓ થવી એ આરોપીઓએ રણવીરસિંહનું ખૂન કરવાના સામાન્ય હેતુ સાથે ગેરકાયદેસર મંડળી રચી હોવાની ફરિયાદપક્ષની આવૃત્તિને ખોટી ઠેરવે છે. શ્રી શાહના જણાવ્યા મુજબ, વિદ્વાન ટ્રાયલ જજે રણવીરસિંહનું ખૂન કરવાના સામાન્ય હેતુ સાથે ગેરકાયદેસર મંડળી રચવાના આરોપીઓના ફરિયાદપક્ષના કેસનો યોગ્ય રીતે સ્વીકાર કર્યો ન હતો. શ્રી શાહના જણાવ્યા મુજબ, ફરિયાદી હરદિપસિંહ દિલીપસિંહના પુરાવા કોઈ વિશ્વાસ ઉત્પન્ન કરતા નથી. આ સાક્ષીના પુરાવા પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે તેને વિરલ દ્વારા મોબાઈલ પર માહિતગાર કરવામાં આવ્યો હતો કે રણવીરસિંહે ગોરખી દરવાજા પાસે કોળીઓ સાથે ઝઘડો કર્યો હતો. આ સાક્ષી, સંબંધિત સમયે, બનાવની જગ્યાથી ૨ કિમી થી વધુ અંતરે હતો. આ સાક્ષી આરોપી નં. ૧ થી ૪ દ્વારા મૃતક તેમજ પોતાના પર અને વિરલ

પર ઘા મારતા જોયા હોવાનો દાવો કરે છે. જો કે નજરે જોનાર સાક્ષી વિરલ જીતેન્દ્રભાઈ (પી.ડબલ્યુ. ૧૬/આંક ૮૭) તમામ આરોપીઓને નામથી ઓળખતો હોવાનો દાવો કરે છે, આશ્ચર્યજનક રીતે તેણે હરદિપસિંહને હુમલાખોરોના નામ વિશે જણાવ્યું ન હતું. તળાજા પોલીસ સ્ટેશન ખાતે પોતાની ફરિયાદ (આંક ૮૨) નોંધાવવા અંગે ફરિયાદીના પુરાવા પણ શંકાસ્પદ છે. ફરિયાદી હરદિપસિંહ દ્વારા એવું સ્પષ્ટપણે જણાવવામાં આવ્યું છે કે આરોપી વિક્રમ દ્વારા ધારિયાના બુટ્ટા ભાગથી મારવામાં આવેલ ઘાના કારણે વિરલને તેના માથાના પાછળના ભાગે ઈજા થઈ હતી અને વિરલ ત્યારબાદ હરદિપસિંહના મોટરસાયકલ પર બનાવની જગ્યાએથી ભાગી ગયો હતો અને તે સમયે પોલીસ વાહન આવ્યું અને તમામ પાંચેય આરોપીઓ ભાગી ગયા હતા. ફરિયાદી દ્વારા એવું સ્પષ્ટપણે જણાવવામાં આવ્યું છે કે પોલીસ કર્મચારીઓ તેને અને રણવીરને તળાજા ખાતેના દવાખાને લઈ ગયા અને ડૉક્ટરે રણવીરસિંહની સારવાર કરવાનું શરૂ કર્યું. ફરિયાદી દ્વારા એવું પણ સ્પષ્ટપણે જણાવવામાં આવ્યું છે કે આશરે અડધા કલાક પછી વિરલ દવાખાને આવ્યો. હરદીપે ઝઘડાનું કારણ પૂછ્યું અને વિરલે તેમને પાનના ગદ્દા પર જવા અને નાણાં ન ચૂકવવાના કારણે બોલાચાલી થવા વિશે માહિતગાર કર્યા. ફરિયાદી દ્વારા વધુમાં એવું સ્પષ્ટપણે જણાવવામાં આવ્યું છે કે જ્યારે આવી માહિતી વિરલ દ્વારા આપવામાં આવી રહી હતી, ત્યારે મેડિકલ ઓફિસરે રણવીરને ભાવનગર ખસેડવાની સલાહ આપી હતી અને તેથી તેઓ રણવીરને એમ્બ્યુલન્સમાં ભાવનગર લઈ ગયા હતા અને તેમને સ્ટર્લિંગ

હોસ્પિટલમાં દાખલ કર્યા હતા. ફરિયાદી દ્વારા એવું પણ સ્પષ્ટપણે જણાવવામાં આવ્યું છે કે ડૉક્ટરોએ રણવીરની સારવાર કરવાનું શરૂ કર્યું અને ફરિયાદી ઈજાગ્રસ્ત હોવાથી, તેમણે સ્ટર્લિંગ હોસ્પિટલ ખાતે પણ સારવાર લીધી. ફરિયાદી દ્વારા વધુમાં એવો દાવો કરવામાં આવ્યો છે કે ત્યારબાદ તેઓ તળાજા પોલીસ સ્ટેશન ગયા અને પોતાની ફરિયાદ નોંધાવી. શ્રી શાહના જણાવ્યા મુજબ, પુરાવા દર્શાવે છે કે ભાવનગર ખાતેની સ્ટર્લિંગ હોસ્પિટલ અને તળાજા વચ્ચેનું અંતર આશરે ૫૫ કિમી છે અને કોઈપણ વાહનમાં તળાજાથી ભાવનગર પહોંચવામાં આશરે ૧.૦૦ કલાકથી ૧.૧૫ કલાક લાગી શકે છે. શ્રી શાહે રજૂઆત કરી હતી કે ડૉ. યોગેશ કિશોરભાઈ (પી.ડબલ્યુ.૧૧/આંક ૫૬) ના પુરાવા સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે મૃતક રણવીરસિંહને તારીખ ૭ મી નવેમ્બર ૨૦૧૧ ના રોજ રાત્રે ૧૧.૩૦ વાગ્યે સ્ટર્લિંગ હોસ્પિટલમાં લાવવામાં આવ્યા હતા. ડૉ. યોગેશના પુરાવા વધુમાં દર્શાવે છે કે તારીખ ૮ મી નવેમ્બર ૨૦૧૧ ના રોજ તેમણે ફરિયાદી હરદિપસિંહની સારવાર કરી હતી અને તેમણે એવી હિસ્ટ્રી આપી હતી કે "તારીખ ૭/૧૧/૨૦૧૧ ના રોજ રાત્રે આશરે ૮.૩૦ વાગ્યે ગોરખી દરવાજા, તળાજા, સ્મશાન રોડ, કેરોસીન પંપ પાસે કોળી લોકોના ટોળા સાથે ઝઘડાના કારણે ઈજા થઈ હતી." ફરિયાદીએ સ્પષ્ટપણે સ્વીકાર્યું કે તેમણે સ્ટર્લિંગ હોસ્પિટલ ખાતે હિસ્ટ્રી આપી હતી જેમાં તેમણે હુમલાખોરોના નામ જાહેર કર્યા ન હતા. આ સાક્ષીએ ઈન્કવેસ્ટ સમયે મૈયતની ઓળખ કરી હતી. ઈન્કવેસ્ટ પંચનામું તારીખ ૮ મી નવેમ્બર ૨૦૧૧ ના રોજ રાત્રે ૧.૩૫ વાગ્યાથી ૨.૧૦ વાગ્યા વચ્ચે

દોરવામાં આવ્યું હતું. સ્વીકૃતપણે, ઈન્કવેસ્ટ સ્ટર્લિંગ હોસ્પિટલ ખાતે યોજવામાં આવ્યું હતું. તેવી જ રીતે, મેડિકલ ઓફિસરના પુરાવા દર્શાવે છે કે ફરિયાદીની સારવાર રાત્રે આશરે ૧૨.૩૦ વાગ્યે કરવામાં આવી હતી. આમ, શ્રી શાહના જણાવ્યા મુજબ, જો ફરિયાદી તારીખ ૮ મી નવેમ્બર ૨૦૧૧ ના રોજ રાત્રે ૨.૧૦ વાગ્યા સુધી ભાવનગરની સ્ટર્લિંગ હોસ્પિટલમાં હતા, તો તેઓ રાત્રે ૧.૩૦ વાગ્યે તળાજા પહોંચી શક્યા ન હોત. ફરિયાદીની ઉલટતપાસ, આમ, ફરિયાદીના પુરાવામાં પૂર્વ-ચકાસણી સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે. શ્રી શાહ રજૂઆત કરશે કે મેડિકલ ઓફિસર દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલ દસ્તાવેજી પુરાવા રાત્રે ૧.૩૦ વાગ્યાથી ૨.૧૫ વાગ્યા વચ્ચે તેમની ફરિયાદ નોંધાયા અંગેના હરદીપના દાવાને ખોટો ઠેરવે છે. ફરિયાદીના પુરાવા પ્રથમ દર્શનીય રીતે વિશ્વસનીય અને ભરોસાપાત્ર નથી. શ્રી શાહના જણાવ્યા મુજબ, ફરિયાદીની ઉલટતપાસ સ્પષ્ટપણે સ્થાપિત કરે છે કે સાક્ષી આરોપી વ્યક્તિઓને તેમના નામથી ઓળખતો હોઈ શકે નહીં. હરદીપનું એવું વિધાન કે હુમલો તે જગ્યાએ પહોંચ્યા પછી જ શરૂ થયો હતો તે પણ અત્યંત અકુદરતી અને અસંભવિત છે, ખાસ કરીને જ્યારે વિરલે આરોપીઓએ રણવીરને ઈજાઓ પહોંચાડી હોવાનું આરોપિત થયા પછી જ ફરિયાદીને ફોન કર્યો હતો. ચાર આરોપીઓ હથિયારો સાથે આવી પહોંચ્યા અને રણવીરને ઈજાઓ પહોંચાડી તે અંગે વિરલ દ્વારા માહિતી આપવા વિશેની ફરિયાદમાંથી બહાર આવતો વિરોધાભાસ હરદીપના એ દાવાને સ્પષ્ટપણે ખોટો ઠેરવે છે કે હુમલો તે જગ્યાએ પહોંચ્યા પછી જ શરૂ થયો હતો.

શ્રી શાહે રજૂઆત કરી હતી કે વિરલ જીતેન્દ્રભાઈના પુરાવામાં ફરિયાદી હરદિપને ફોન કરવા અને કોળી સમાજના સભ્યો સાથે ઝઘડો થવાની હકીકત જણાવવા અને ફરિયાદીએ તરત જ ગોરખી દરવાજા પાસે આવવું જોઈએ તે અંગે વિરોધાભાસ છે. સાક્ષી વિરલે પોતાની ઈજાઓ થવા અને ડૉક્ટર સમક્ષ આપેલી હિસ્ટ્રી વિશેની પોતાની આવૃત્તિમાં પણ સુધારો કર્યો હતો. ડૉક્ટર સમક્ષ આપેલી હિસ્ટ્રી સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે તેનું મોટરસાયકલ વીજળીના થાંભલા સાથે અથડાવાના કારણે તેના માથા પર ઈજાઓ થઈ હતી. વિરલનો એવો પણ કેસ છે કે તે નીચે પડી ગયા પછી, મોટરસાયકલ પર મુસાફરી કરી રહેલા એક નવીનભાઈ શાહે વિરલને ડૉ. બાલદાણિયાના દવાખાને પહોંચવામાં મદદ કરી હતી. શ્રી શાહના જણાવ્યા મુજબ, બનાવ દરમિયાન પોતાની ઈજા થવા અંગેનો હરદિપનો દાવો અત્યંત અકુદરતી અને અસંભવિત જણાય છે.

૧૬. શ્રી શાહ, વિદ્વાન વકીલે, ત્યારબાદ, ફરિયાદપક્ષ દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલ દસ્તાવેજી પુરાવામાં હેરાફેરી અને બનાવટનો પ્રથમ દર્શનીય રીતે નિર્દેશ કરતી વિવિધ પરિસ્થિતિઓ આ કોર્ટના ધ્યાને લાવી:

૧	આંક ૪૨	રણવીરના મેડિકલ સર્ટિફિકેટમાં, કોઈપણ હુમલાખોરોના કોઈ નામ જણાવેલ નથી અને માત્ર એટલું જ જણાવે છે કે કેટલાક લોકો દ્વારા દર્દી પર હુમલો.
---	--------	---

૨	આંક ૪૩	રણવીરના મેડિકલ સર્ટિફિકેટમાં, ફરીથી હિસ્ટ્રીમાં કોઈ નામ બહાર આવતા નથી, ડૉક્ટરે રાત્રે ૨.૦૦ વાગ્યે દર્દીની તપાસ કરી હતી.
૩	આંક ૪૮,૫૦ અને ૫૧	આ દસ્તાવેજો ક્યારેય પોલીસને આપવામાં આવ્યા ન હતા અને તમામ સમય માટે તેઓ ડૉક્ટર (પી.ડબલ્યુ. ૯) ની કસ્ટડીમાં રહ્યા હતા અને તેમણે હોસ્પિટલમાં આ દસ્તાવેજો સબમિટ પણ કર્યા નથી. આ ડૉક્ટર સ્પષ્ટપણે સ્વીકારે છે કે કોઈપણ વ્યક્તિ આંક ૫૦ માં ફેરફારો કરી શકે છે. ડૉક્ટરની જુબાનીના પેરા ૩ માંથી વધુમાં એ બહાર આવે છે કે તેઓ ડેપ્યુટેશન પર હતા અને તેથી તેમણે ૩ જી નવેમ્બર ૨૦૧૧ પછી રજિસ્ટરમાં કોઈ એન્ટ્રી કરી ન હતી. જો આંક ૫૧ નું અવલોકન કરવામાં આવે તો આવા દસ્તાવેજની આવી કોઈ એન્ટ્રી મળી આવતી નથી આમ ડૉક્ટરે રણવીરની તપાસ કરી હોવાનો અને હિસ્ટ્રી નોંધવાનો સમગ્ર કેસ ફરિયાદપક્ષના કેસને અનુકૂળ કરવા માટે ઉપજાવી કાઢેલ જણાય છે.
૪	આંક ૫૩	વિરલના મેડિકલ સર્ટિફિકેટમાં, વિરલ દ્વારા આપવામાં આવેલી હિસ્ટ્રીમાં, કોઈ હુમલાખોરના કોઈ નામ આપવામાં આવ્યા નથી. તેનાથી વિપરીત વિરલે હિસ્ટ્રી

		આપી હતી કે રાત્રે ૧૦.૧૫ વાગ્યે બાઈક પરથી પડી જવાના કારણે તેને ઈજા થઈ હતી.
૫	આંક ૫૭	રણવીરના મેડિકલ સર્ટિફિકેટમાં, હિસ્ટ્રીમાં હુમલાખોરોના કોઈ નામ બહાર આવતા નથી. સર્ટિફિકેટ રાત્રે ૧૧.૩૦ નો સમય ધરાવે છે.
૬	આંક ૫૮	હરદિપના મેડિકલ સર્ટિફિકેટમાં, હિસ્ટ્રીમાં હુમલાખોરોના કોઈ નામ આપવામાં આવ્યા નથી. સર્ટિફિકેટ રાત્રે ૧૨.૩૦ નો સમય ધરાવે છે. એ જ ડૉક્ટર દ્વારા તપાસ કરવામાં આવી જેમણે રણવીરની તપાસ કરી હતી.
૭	આંક ૬૦	કેસ પેપર્સમાં હુમલાખોરોના કોઈ નામ નથી. કેસ પેપર્સ રાત્રે ૧૧.૫૦ વાગ્યે તૈયાર કરવામાં આવ્યા હતા.
૮	આંક ૭૦	આ ડૉક્ટર પૂર્વી દ્વારા રજૂ કરવામાં આવી રહ્યું ન હતું. બચાવપક્ષ દ્વારા તેની ઉલટતપાસ દરમિયાન તે રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું.
૯	આંક ૬૯	આ દસ્તાવેજ પ્રવીણની આવૃત્તિને નષ્ટ કરવાના હેતુથી ઉપજાવી કાઢેલ અથવા બનાવેલ જણાય છે કારણ કે આ બંને આંક ૬૯ અને ૭૦ માં હિસ્ટ્રી અલગ અલગ છે. આ વિરોધાભાસ આરોપી (૫) ની આવૃત્તિને નિષ્ફળ બનાવવાના હેતુથી છે, અને હરદીપ અને વિરલ (નજરે

		જોનાર સાક્ષી) ની હાજરી સ્થાપિત કરવા માટે છે. કે જ્યારે આંક ૭૦ માં હિસ્ટ્રી નોંધવામાં આવી હતી ત્યારે તલવાર રજૂ કરવાની કોઈ આવૃત્તિ ન હતી. તેનાથી વિપરીત તે છરી હતી તો પછી આંક ૬૯ માં તલવારની આવૃત્તિનો ઉલ્લેખ કેવી રીતે થયો? કે આંક ૭૦ માં કોઈ નામ દર્શાવેલ નથી જ્યારે આંક ૬૯ હુમલાખોરના નામ ધરાવે છે. જ્યારે આંક ૭૦ માં તલવાર અથવા નામોની કોઈ હિસ્ટ્રી આપવામાં આવી ન હતી તો પછી તારીખ ૨૬ મી નવેમ્બર ૨૦૧૧ ના આંક ૬૯ માં નામ અને તલવાર કેવી રીતે દાખલ થઈ ગયા?
૧૦	આંક ૭૦	આ આંક તારીખ ૮ મી નવેમ્બર ૨૦૧૧ નો છે અને આંક ૬૯ ઈજા સર્ટિફિકેટ ૨૬ મી નવેમ્બર ૨૦૧૧ ના રોજ ઇશ્યુ કરવામાં આવ્યું છે. આમ ઈજા સર્ટિફિકેટમાં હિસ્ટ્રી ઈશદાપૂર્વક બદલવામાં આવી છે જે પછીથી તૈયાર કરવામાં આવે છે.
૧૧	આંક ૨૪	હરદીપ (ફરિયાદી નજરે જોનાર સાક્ષી) એ મૈયતની ઓળખ કરી છે. ઇન્કવેસ્ટ પંચનામું ૮ મી નવેમ્બર ૨૦૧૧ ના રોજ રાત્રે ૧.૩૫ વાગ્યે હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું અને તે ૨.૧૦ વાગ્યે પૂરું થયું હતું. બંને પંચ

		સાક્ષીઓ ફરિયાદપક્ષના કેસને સમર્થન આપવામાં નિષ્ફળ ગયા હોવા છતાં તેમની સાથે હોસ્ટાઈલ તરીકે વર્તવામાં આવ્યું નથી કારણ કે પંચોમાંનો એક હરદીપનો મિત્ર થાય છે અને બીજો ભત્રીજો છે અને તેઓએ હરદીપના કેસને સમર્થન આપ્યું છે, પંચ સાક્ષી કે જેઓ નજીકના સગા અને સહયોગી છે તેમના પુરાવા ઇશિદાપૂર્વક ફરિયાદપક્ષને અનુકૂળ કરવા માટે ગોઠવવામાં આવ્યા છે જેથી હરદીપના પુરાવાને વિશ્વસનીય ગણી શકાય.
૧૨	આંક ૮૨	હરદીપ (ફરિયાદી) એ તળાજા ખાતે એફ.આઈ.આર. નોંધાવી હતી અને એફ.આઈ.આર. નો શરૂઆતનો સમય રાત્રે ૧.૩૦ વાગ્યાનો છે અને તે ૨.૧૫ વાગ્યે પૂરી થઈ હતી. પહેલો પ્રશ્ન એ છે કે શું એક વ્યક્તિ બે જગ્યાએ હોઈ શકે. બીજું હરદીપની તપાસ ડૉ. વાચ.કે કાળા દ્વારા રાત્રે ૧૨.૩૦ વાગ્યે કરવામાં આવી છે (સર્ટિફિકેટ આંક ૫૯). જો હરદીપની ૧૨.૩૦ વાગ્યે તપાસ કરવામાં આવે તો શું તે રાત્રે ૧.૩૦ વાગ્યે તેની એફ.આઈ.આર. લખાવવાનું શરૂ કરી શકે તે પણ તળાજા ખાતે જે

		ભાવનગરથી ૫૫ કિમી દૂર છે જ્યાં તેણે રાત્રે ૧૨.૩૦ વાગ્યે સારવાર લીધી હતી, ખાસ કરીને જ્યારે રણવીર ગંભીર હાલતમાં હતો.
૧૩	હુમલાખોરોના નામ	ફરિયાદપક્ષ દ્વારા એવું ચિત્રણ કરવામાં આવ્યું છે કે હુમલાખોરોના નામ તરત જ આપવામાં આવ્યા હતા પરંતુ તે સાચું નથી. બનાવ પછી તરત જ હુમલાખોરોના નામ જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા તે સાબિત કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે. તેથી રાત્રે ૧.૩૦ વાગ્યે એફ.આઈ.આર. બનાવવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે જે અન્યથા શક્ય નથી કારણ કે હરદિપ સારવાર લેતા રાત્રે ૧૨.૩૦ વાગ્યા સુધી ભાવનગર ખાતે હતો. તે એક કલાકમાં ૫૫ કિમીનું અંતર કાપી શક્યો ન હોત. ઈન્કવેસ્ટમાં મૈયતની ઓળખ હરદિપ દ્વારા કરવામાં આવી હતી પરંતુ જો તે તેમ સ્વીકારે તો એ બહાર આવશે કે હુમલાખોરોના નામ વિલંબથી આપવામાં આવ્યા હતા કારણ કે રાત્રે ૧.૩૦ વાગ્યા સુધી, હુમલાખોરોના કોઈ નામ બહાર આવ્યા ન હતા. તેથી હરદિપે એ જોયું કે પંચ સાક્ષીઓ કેસને સમર્થન ન આપે, કારણ કે જો તેઓ સમર્થન આપે તો

		એફ.આઈ.આર. ખોટી ઠરે અને એફ.આઈ.આર. એ સૌથી શરૂઆતના દસ્તાવેજોમાંનો એક છે જે તમામ હુમલાખોરોના નામ ધરાવે છે. જો કે પંચ સાક્ષીઓ તેના મિત્ર અને ભત્રીજા હતા તેઓએ ફરિયાદપક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું નથી અને સાથે સાથે તેમની સાથે હોસ્ટાઈલ તરીકે વર્તવામાં આવ્યું નથી. હરદિપના લોહીવાળા કપડાં રિકવર કરીને એફ.એસ.એલ. માં મોકલવામાં આવ્યા નથી. હરદિપે આરોપી વ્યક્તિને કોઈ ભૂમિકા આપી નથી. જો તે નજરે જોનાર સાક્ષી હોત તો તે જણાવી શક્યો હોત કે કોણે કઈ ઈજા પહોંચાડી.
૧૪	બાઈક	તપાસ કરનાર અમલદાર સ્વીકારે છે કે ફરિયાદીનો એવો કેસ છે કે બનાવની જગ્યાએથી તેનું બાઈક વિરલ દ્વારા લઈ જવામાં આવ્યું હતું જ્યારે તપાસ દરમિયાન તેમણે ફરિયાદીનું બાઈક જપ્ત કર્યું નથી કે તેમણે બાઈક સોંપ્યું નથી. મૃતકનું બાઈક સ્થળ પર મળી આવ્યું ન હતું. જો તેમ હોય તો ફરિયાદપક્ષનો એ કેસ કે વિરલ સ્થળ પરથી ભાગી જવા માટે હરદિપનું બાઈક લઈ ગયો હતો તે બનાવટ છે અને રેકૉર્ડ પર એ પણ આવ્યું છે કે જ્યારે

		તેઓ બનાવની જગ્યાએ ગયા ત્યારે મૃતકનું બાઈક ત્યાં ન હતું તેનો અર્થ એ કે વિરલ હરદિપનું બાઈક લઈ ગયો ન હતો કારણ કે તે ત્યાં ન હતો, તેણે સ્થળ પરથી મૃતકનું બાઈક લીધું અને ભાગી ગયો અને પછી હરદિપને ફોન કર્યો. વિરલ પી.ડબલ્યુ. ૧૬ પણ સ્વીકારે છે કે મૃતક પાસે એક બાઈક હતું અને જ્યારે તેઓ બનાવની જગ્યાએ ગયા ત્યારે તે ત્યાં ન હતું.
૧૫		આગળની એફ. આઈ. આર. માં વિલંબ મેજસ્ટ્રેટ: જો કે એફ.આઈ.આર. રાત્રે ૧.૩૦ વાગ્યે રજીસ્ટર કરવામાં આવી હતી, છતાં સદર રાત્રે ૧૧.૩૦ વાગ્યે મોકલવામાં આવી હતી એફ.આઈ.આર. મોકલવામાં આવેલ વિલંબ શાના કારણે થયો તે સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું નથી. આ પરિસ્થિતિ પણ શંકા ઊભી કરે છે. કે રાત્રે ૧૦.૩૦ વાગ્યાથી સમયમાં ફેરફાર પણ છે તેને રાત્રે ૧૧.૩૦ વાગ્યા કરવામાં આવ્યો છે.

૧૭. ઉપર દર્શાવેલ આવી પરિસ્થિતિઓમાં, શ્રી શાહ અરજ કરે છે કે બંને અપીલોમાં ગુણદોષ હોવાથી, સદર મંજૂર કરવામાં આવે અને દોષસિદ્ધિનો ચુકાદો અને હુકમ કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવામાં આવે.

રાજ્ય તરફે રજૂઆતો:

૧૮. રાજ્ય તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન એ.પી.પી. શ્રી કે.પી. રાવલે બંને અપીલોનો ભારપૂર્વક વિરોધ કર્યો હતો. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે આરોપી અપીલકર્તાઓને ખૂનના ગુના માટે દોષી ઠેરવવામાં ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા કોઈ ભૂલ, કાયદાની કોઈ ભૂલ કહેવાની તો વાત જ નથી, કરવામાં આવી હોવાનું કહી શકાય નહીં. શ્રી રાવલના જણાવ્યા મુજબ, બે નજરે જોનાર સાક્ષીઓ એટલે કે પી.ડબલ્યુ. ૧૬ વિરલ અને પી.ડબલ્યુ. ૧૫ – હરદીપસિંહ ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા વિશ્વસનીય મળી આવ્યા છે અને બે નજરે જોનાર સાક્ષીઓની મૌખિક આવૃત્તિનો સ્વીકાર કરવામાં ટ્રાયલ કોર્ટે કોઈ ભૂલ કરી નથી. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે મૌખિક પુરાવા રેકૉર્ડ પરના તબીબી પુરાવાઓથી સમર્થિત થાય છે. શ્રી રાવલે રજૂઆત કરી હતી કે એ સત્ય છે કે મૂળ આરોપી નં. ૫ દ્વારા સદર બનાવના સંબંધમાં કોસ એફ.આઈ.આર. નોંધાવવામાં આવી હતી કારણ કે તેમને ધારદાર કાપનાર હથિયાર છરી વડે તેમના હાથ પર ઈજાઓ થઈ હતી, પરંતુ મૂળ આરોપી નં. ૫ પોતે કોસ કેસની ટ્રાયલના ક્રમમાં હોસ્ટાઈલ થઈ ગયા હતા અને આવી

પરિસ્થિતિમાં, ફરિયાદપક્ષ માટે મૂળ આરોપી નં. ૫ ને તેમના હાથ પર થયેલી ઈજાઓ સ્પષ્ટ કરવી જરૂરી નથી. વિદ્વાન એ.પી.પી. ના જણાવ્યા મુજબ, ટ્રાયલ કોર્ટે ઇ.પી.કો. ની કલમ ૧૪૯ ની મદદથી આરોપી અપીલકર્તાઓને દોષી ઠેરવવા જોઈતા હતા. શ્રી રાવલે વધુમાં એ હકીકતનો સ્વીકાર કર્યો કે રાજ્યએ કોઈ નિર્દોષતાની અપીલ દાખલ કરી નથી, પરંતુ ઇ.પી.કો. ની કલમ ૧૪૯ ના સંબંધમાં પ્રશ્નની તપાસ ફરિયાદી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી કોસ અપીલમાં થઈ શકે છે.

મૂળ ફરિયાદી તરફે રજૂઆતો:

૧૯. મૂળ ફરિયાદી તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી એસ.પી. કોટિયાએ ભારપૂર્વક રજૂઆત કરી હતી કે ટ્રાયલ કોર્ટે ઇ.પી.કો. ની કલમ ૧૪૯ ની મદદથી આ અપીલકર્તાઓ સહિત નિર્દોષ છૂટેલ આરોપીને ખૂનના ગુના માટે દોષી ઠેરવવા જોઈતા હતા. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે ટ્રાયલ કોર્ટે ઇ.પી.કો. ની કલમ ૧૪૯ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે આરોપી અપીલકર્તાઓને નિર્દોષ છોડી મૂકવામાં ગંભીર ભૂલ કરી છે. શ્રી કોટિયાના જણાવ્યા મુજબ, રેકૉર્ડ પરના પુરાવા દર્શાવશે કે ગેરકાયદેસર મંડળી રચવામાં આવી હતી અને ગેરકાયદેસર મંડળીનો સામાન્ય હેતુ રણવીરસિંહને મારી નાખવાનો હતો. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે પી.ડબલ્યુ. ૧૬ વિરલ અને પી.ડબલ્યુ. ૧૫ હરદીપસિંહની સત્યતા પર શંકા

કરવાનું કોઈ સારું કારણ નથી. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે બંને ઇજાગ્રસ્ત નજરે જોનાર સાક્ષીઓ છે અને આવી પરિસ્થિતિમાં, બનાવની જગ્યાએ તેમની હાજરી વિશે શંકા કરવાનું કોઈ સારું કારણ નથી. શ્રી કોટિયાએ રજૂઆત કરી હતી કે ટ્રાયલ કોર્ટે મૂળ આરોપી નં. ૫ પ્રવીણભાઈ કેશુભાઈ બાંભણીયાને તેમના હાથમાં કોઈ હથિયાર ન હતું તેવા ભૂલભરેલા ગ્રાઉન્ડ પર નિર્દોષ છોડી મૂકવામાં ગંભીર ભૂલ કરી છે. શ્રી કોટિયાના જણાવ્યા મુજબ, એકવાર મૂળ આરોપી નં. ૫ ગેરકાયદેસર મંડળીના સભ્યોમાંના એક હોવાનું મળી આવે અને એ સ્થાપિત થઈ જાય કે ગેરકાયદેસર મંડળીનો સામાન્ય હેતુ રણવીરસિંહને મારી નાખવાનો હતો, તો પછી આરોપી નં. ૫ ગેરકાયદેસર મંડળીના સભ્યોમાંના એક હોવાના નાતે સમાન રીતે જવાબદાર રહેશે ભલે એવું માનવામાં આવે કે તેમના હાથમાં કોઈ હથિયાર ન હતું.

૨૦. ઉપર દર્શાવેલ આવી પરિસ્થિતિઓમાં, શ્રી કોટિયા અરજ કરે છે કે અપીલકર્તાઓ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ અપીલ રદ કરવાને પાત્ર છે, જ્યારે તેમની અપીલ મંજૂર કરવાને પાત્ર છે અને તમામ મૂળ આરોપી વ્યક્તિઓ ઇ.પી.કો. ની કલમ ૧૪૯ ની મદદથી ખૂનના ગુના માટે દોષી ઠેરવવાને પાત્ર બની શકે છે.

• વિશ્લેષણ:

૨૧. પક્ષકારો તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલને સાંભળ્યા પછી અને રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીમાંથી પસાર થયા પછી, નીચેના પ્રશ્નો મારી વિચારણા માટે ઉપસ્થિત થાય છે:

[૧] શું હાથ પરનો કેસ અચાનક લડાઈનો છે? બનાવના મૂળને ધ્યાનમાં રાખીને, શું એવું કહી શકાય કે ગેરકાયદેસર મંડળી રચવામાં આવી હતી અને ગેરકાયદેસર મંડળીનો સામાન્ય હેતુ રણવીરસિંહને મારી નાખવાનો હતો?

[૨] શું ટ્રાયલ કોર્ટ અપીલકર્તા નં. ૧, ૨ અને ૩ ને ઇ.પી.કો. ની કલમ ૩૦૨ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ખૂનના ગુના માટે વ્યક્તિગત રીતે દોષી ઠેરવવામાં વ્યાજબી છે.

[૩] શું પી.ડબલ્યુ. ૧૫ / આંક: ૮૧ હરદીપસિંહ દિલીપસિંહ વાળા અને પી.ડબલ્યુ. ૧૬ / આંક: ૮૫ ને વિશ્વસનીય નજરે જોનાર સાક્ષીઓ કહી શકાય? શું બે નજરે જોનાર સાક્ષીઓના પુરાવા વિશ્વાસ ઉત્પન્ન કરે છે?

[૪] રેકૉર્ડ પરના તબીબી પુરાવાને ધ્યાનમાં રાખીને, શું એવું કહી શકાય કે આરોપી અપીલકર્તાઓનો ઈરાદો રણવીરસિંહનું ખૂન કરવાનો હતો?

[૫] શું બે નજરે જોનાર સાક્ષીઓ પી.ડબલ્યુ. ૧૫ – હરદીપસિંહ અને પી.ડબલ્યુ. ૧૬ વિરલ જોશી બનાવના સાચા મૂળને છુપાવવા માટે દોષી છે જેનાથી ફરિયાદપક્ષનો સમગ્ર કેસ શંકાસ્પદ બને છે.

૨૨. અમે પહેલા રેકૉર્ડ પરના તબીબી પુરાવા તપાસવાનું પ્રસ્તાવિત કરીએ છીએ. પોસ્ટમોર્ટમ રિપોર્ટ આંક: ૩૪ સાબિત કરવા માટે ફરિયાદપક્ષે પી.ડબલ્યુ. ૬ – ડૉ. દેવેન્દ્રભાઈ નાનાલાલ પંચાલની તપાસ કરી છે. પી.ડબલ્યુ. ૬ એ, પોસ્ટમોર્ટમના ક્રમમાં, મૃતકની વ્યક્તિ પર ઓગણીસ ઈંજાઓ નોંધી હતી. પી.ડબલ્યુ. ૬ ના જણાવ્યા મુજબ:

(૧) કોલમ નં. ૧૭ માં દર્શાવેલ ઈંજા નં. ૨, ૩, ૪, ૬, ૮, ૧૪, ૧૫, ૧૮ અને ૧૯ ધારિયા વડે શક્ય છે.

(૨) ઈંજા નં. ૧, ૫, ૭, ૯, ૧૦, ૧૧, ૧૨, ૧૩ અને ૧૭ પાઈપ વડે શક્ય છે.

(૩) ઈજા નં. ૧, ૫, ૭, ૯, ૧૦, ૧૧, ૧૩ અને ૧૭ લાકડી વડે પાણ શક્ય છે.

(૪) મૃત્યુનું કારણ માથા પર થયેલી ઈજાઓના કારણે હેમરેજિક શોક છે.

પી.ડબલ્યુ. ૬ એ, તેમની ઉલટતપાસમાં નીચેની બાબતો પર પ્રકાશ પાડ્યો છે:

(૧) ઈજા નં. ૫, ૬, ૭, ૮, ૯, ૧૦, ૧૩ અને ૧૭ લાલાશ પડતા બદામી રંગનું ભીંગડું દર્શાવતી હતી અને આવી ઈજાઓ જૂની ઈજાઓ છે.

(૨) ઈજા નં. ૨ અને ૩ ઉપરછદ્ધી ઈજાઓ અને સાદી છે.

(૩) ઈજા નં. ૪, ૧૪ અને ૧૫ સાદી ઈજાઓ છે.

(૪) ઈજા નં. ૬ થી ૧૯ સાદી ઈજાઓ છે.

(૫) તેવી જ રીતે ઈજા નં. ૧ જીવલેણ છે અને જૂની ઈજાઓ સાદી છે.

(૬) ઈજા નં. ૧ માથાની ચામડીના જમણા ટેમ્પોરલ પરાઈટલ વિસ્તાર પર લંબાઈમાં ૧.૬ સેમી નો ત્રાંસો ટાંકા વાળો ઘા અંદરની તરફ અને જમણા મસ્તક પાછળના કાનના ભાગથી ૬ સેમી ઉપર, પાછળની તરફ અને બાહ્ય ઓસિપિટલ પ્રોટ્યુબરન્સથી ૭ સેમી જમણી બાજુએ. તમામ ટાંકા અકબંધ છે.

(૭) ઈજા નં. ૧ સખત અને બુઢા પદાર્થ વડે શક્ય છે. આમ ઈજા નં.

૧ પાઈપ જેવા સખત અને બુઢા પદાર્થ વડે શક્ય છે.

(૮) ઈજા નં. ૨ અને ૩ ધારિયા વડે શક્ય હોવાનું દર્શાવવામાં આવ્યું છે.

(૯) ઈજા નં. ૨ જમણા કાનની પિન્નાની બરાબર ઉપર ૨ x ૦.૫ સેમી માપનો આડો કાપાયેલ ઘા.

(૧૦) ઈજા નં. ૩ ડાબા કાનની પાછળ ડાબા મસ્તક પાછળના કાનના ભાગની બરાબર નીચે ૧ x ૦.૩ માપનો ત્રાંસો કાપાયેલ ઘા.

આમ, ઈજા નં. ૨ અને ૩ સાદી અને ઉપરછણી ઈજાઓ છે.

૨૩. આમ, પી.ડબલ્યુ. ૬ ના પુરાવા પરથી એવું જણાય છે કે માત્ર ઈજા નં. ૧ જ એક જીવલેણ ઈજા હતી જે કુદરતના સામાન્ય ક્રમમાં મૃત્યુ નીપજાવવા માટે પૂરતી હતી. જ્યારે, અન્ય તમામ ઈજાઓ કુદરતમાં સાદી હતી.

૨૪. ફરિયાદપક્ષે ભાવનગરની સ્ટર્લિંગ હોસ્પિટલના પી.ડબલ્યુ. ૮ - ડૉ. નિશિત રાજ્યગુરુ આંક: ૪૧ ની તપાસ કરી. એવું જણાય છે કે મૃતકને તળાજાથી ભાવનગરની સ્ટર્લિંગ હોસ્પિટલમાં ખસેડવામાં આવ્યા હતા. ડૉ. રાજ્યગુરુએ ઈમરજન્સી વોર્ડમાં મૃતકની સારવાર કરી હતી અને સર્ટિફિકેટ આંક:

જર ઇશ્યુ કર્યું હતું. સર્ટિફિકેટ આંક: ૪૩ પણ આ ડૉક્ટર દ્વારા ઇશ્યુ કરવામાં આવ્યું હતું જેમાં રણવીરસિંહના મૃત્યુનો સમય તારીખ ૮ મી નવેમ્બર ૨૦૧૧ ના રોજ રાત્રે ૧:૩૩ વાગ્યાનો દર્શાવવામાં આવ્યો છે.

રપ. ફરિયાદપક્ષે સી.એચ.સી. હોસ્પિટલ, તળાજાના પી.ડબલ્યુ. ૯ ડૉ. દીપક ભારદ્વાજ આંક: ૪૮ ની તપાસ કરી છે. પી.ડબલ્યુ. ૯ એ, તેમના પુરાવામાં, ડિપોઝ કર્યું છે કે હરદીપસિંહ ઇજાગ્રસ્ત રણવીરસિંહને પોલીસ યાદી વિના હોસ્પિટલમાં લાવ્યા હતા. પી.ડબલ્યુ. ૯ એ ઓ.પી.ડી. કેસ પેપર આંક: ૪૯ રજૂ કર્યું. પી.ડબલ્યુ. ૯ એ મૃતક રણવીરસિંહની તપાસનું કેસ પેપર આંક: ૫૦ પણ રજૂ કર્યું છે. આંક: ૫૧ એન્ટ્રી રજિસ્ટર છે જેમાં એન્ટ્રીઓ કરવામાં આવે છે. આંક: ૫૧ નું અવલોકન દર્શાવશે કે સદર રજિસ્ટરમાં આંક: ૪૯ અને ૫૦ ની કોઈ એન્ટ્રી નથી. આંક: ૪૯ માં નોંધાયેલી હિસ્ટ્રી નીચે મુજબ છે:

"આજે ૧૫ મિનિટ પહેલાં વિક્રમ કેશુ, દિનેશ કેશુ, અશ્વિન કેશુ, રમેશ નરસિંહ, પ્રવીણ કેશુ વગેરે ૫ વ્યક્તિઓ દ્વારા ધારિયા વડે હુમલો કરી ઇજા પહોંચાડી હોવાનું આરોપિત."

જ્યારે આંક: ૫૦ માં નોંધાયેલી હિસ્ટ્રી નીચે મુજબ છે:

"તારીખ ૦૭-૧૧-૧૧ ના રોજ રાત્રે આશરે ૯.૨૦ વાગ્યે વિક્રમ કેશુ, દિનેશ કેશુ, અશ્વિન કેશુ, રમેશ નરસિંહ, પ્રવીણ કેશુ વગેરે ૫ વ્યક્તિઓ દ્વારા ધારિયા વડે હુમલો કરી ઈજા પહોંચાડી હોવાનું આરોપિત."

પી.ડબલ્યુ. ૯ ની ઉલટતપાસ દર્શાવે છે કે દર્દીના કેસ પેપર (તારીખ ૭ મી નવેમ્બર ૨૦૧૧ ના રોજ તૈયાર કરવામાં આવ્યા હોવાનું તાત્પર્ય ધરાવતા) તેમની જુબાનીની તારીખ (૨૪ મી જૂન ૨૦૧૩) સુધી સાક્ષીની કસ્ટડીમાં હતા. સદર કેસ પેપર્સ હોસ્પિટલ રેકૉર્ડનો ભાગ ન હતા. એમ.એલ.સી. પેપર રજિસ્ટરમાં એન્ટ્રી કરવા માટે હોય છે અને સભ્ય-વાર એન્ટ્રીઓ કરવામાં આવે છે. કેસ રજિસ્ટર એન્ટ્રીઓ ૩ જી નવેમ્બર ૨૦૧૧ થી એન્ટ્રીઓ દર્શાવે છે અને પછીની એન્ટ્રી ૧૪ મી નવેમ્બર ૨૦૧૧ ની છે. ૩ જી નવેમ્બર ૨૦૧૧ ની એન્ટ્રી નં. ૫૬૮ ધરાવે છે અને ૧૪ મી નવેમ્બરની એન્ટ્રી નં. ૫૬૯ ધરાવે છે. આમ, આંક: ૪૯ અને આંક: ૫૦ પરના દર્દીના કેસ પેપર એમ.એલ.સી. રજિસ્ટરમાં નોંધાયેલા નથી.

૨૬. ફરિયાદપક્ષે પી.ડબલ્યુ. ૧૦ – ડૉ. વિનય કોરાડિયા આંક: ૫૨ ની તપાસ કરી. આ ડૉક્ટરે પી.ડબલ્યુ. ૧૬ – વિરલની રાત્રે ૧૦:૧૫ વાગ્યે તપાસ કરી

હતી અને સર્ટિફિકેટ આંક ૫૩ ઇશ્યુ કર્યું હતું. સર્ટિફિકેટમાં, પી.ડબલ્યુ. ૧૦ એ નીચે મુજબ નોંધ્યું છે:

"દર્દીની હિસ્ટ્રી અનુસાર (માતૃભાષામાં) તારીખ ૭.૧૧.૨૦૧૧ ના રોજ રાત્રે ૧૦.૧૫ વાગ્યે બાઈક (બે પૈડાનું વાહન) પરથી પડી જવાની અને માથાની ચામડી અને જમણા કાંડા પર ઈજાની આરોપિત હિસ્ટ્રી, દર્દી માત્ર ઇમરજન્સી સારવાર માટે આવ્યો હતો."

૨૭. ફરિયાદપક્ષે સ્ટર્લિંગ હોસ્પિટલના પી.ડબલ્યુ. ૧૧ ડૉ. યોગેશ કાયા આંક: ૫૬ ની તપાસ કરી. ડૉ. યોગેશ કાયા સ્ટર્લિંગ હોસ્પિટલમાં ઇમરજન્સી વોર્ડમાં ફરજ બજાવતા હતા અને તેમણે રાત્રે ૧૧.૩૦ વાગ્યે રણવીરસિંહની તપાસ કરી હતી. પી.ડબલ્યુ. ૧૧ એ મેડિકલ સર્ટિફિકેટ આંક: ૫૭ ઇશ્યુ કર્યું, જેમાં હિસ્ટ્રી માતૃભાષામાં નોંધવામાં આવી છે, જે આ પ્રમાણે છે:

"આજે આશરે ૯.૩૦ વાગ્યે ગોરખી દરવાજા પાસે તળાજા ખાતે સ્મશાન રોડ પર કેરોસીન પંપ સામે કોળી સમાજના વ્યક્તિઓ સાથે લડાઈ થઈ હતી."

પી.ડબલ્યુ. ૧૧ એ તારીખ ૮ મી નવેમ્બર ૨૦૧૧ ના રોજ રાત્રે આશરે ૧૨.૩૦ વાગ્યે પી.ડબલ્યુ. ૧૫ હરદીપસિંહની પણ તપાસ કરી. આ ડૉક્ટરે સર્ટિફિકેટ આંક: ૫૯ ઇશ્યુ કર્યું, જેમાં હરદીપસિંહ દ્વારા આપવામાં આવેલી હિસ્ટ્રી નીચે મુજબ છે:

"તારીખ ૭/૧૧/૨૦૧૧ ના રોજ રાત્રે ૯.૩૦ વાગ્યે ગોરખી દરવાજા પાસે તળાજા સ્મશાન રોડ કેરોસીન પંપ નજીક સ્થાનિક વ્યક્તિઓના એક જૂથ સાથે હુમલો થયાની આરોપિત હિસ્ટ્રી."

૨૮. પ્રથમ દર્શનીય રીતે, એવું જણાય છે કે આંક: ૬૦ એવા કેસ પેપર્સ છે જે ડૉક્ટર દ્વારા છુપાવવામાં આવ્યા હતા, પરંતુ, બચાવપક્ષના વકીલની વિનંતી પર, તપાસના ક્રમમાં, તે રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા. હાથથી લખાયેલા કેસ પેપર્સમાં, તબીબી હિસ્ટ્રી નીચે મુજબ નોંધવામાં આવી છે:

"તારીખ ૭/૧૧/૨૦૧૧ ના રોજ રાત્રે આશરે ૦૯.૩૦ વાગ્યે ગોરખી દરવાજા તળાજા ખાતે હુમલાની આરોપિત હિસ્ટ્રી સાથે સ્ટર્લિંગ હોસ્પિટલમાં લાવવામાં આવ્યા."

આરોપી નં. ૫ પર ઈજાઓ:

૨૯. હવે અમે મૂળ આરોપી નં. ૫ ને તેમના હાથ પર થયેલી ઈજાઓ અંગેના પુરાવા તપાસીશું. રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીમાંથી જણાય છે કે ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષના સ્પેશિયલ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટરે આરોપી નં. ૫ – પ્રવીણભાઈ કેશુભાઈ બાંભણીયાની સારવાર કરનાર ડૉક્ટરના પુરાવા અને ઈજા સર્ટિફિકેટ રેકૉર્ડ પર લાવવા માટે એક અરજી આંક: ૬૧ રજૂ કરી હતી. સદર અરજી એટલે કે આંક: ૬૧ સ્પેશિયલ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર દ્વારા એ ધારણા પર રજૂ કરવામાં આવી હતી કે ફરિયાદપક્ષ આરોપીના શરીર પરની ઈજા સ્પષ્ટ કરવા માટે બંધાયેલ છે. પી.ડબલ્યુ. ૧૪ ડૉ. પૂર્વી શીતલ ગિરી ગોસ્વામી આંક: ૬૮ ના પુરાવા પરથી બહાર આવે છે, જેઓ, સંબંધિત સમયે, અમદાવાદ સિવિલ હોસ્પિટલ ખાતે મેડિકલ ઓફિસર તરીકે ફરજ બજાવતા હતા કે આરોપી નં. ૫ – પ્રવીણભાઈ કેશુભાઈ બાંભણીયાને ભાવનગર સર ટી હોસ્પિટલ દ્વારા રેફર કરવામાં આવ્યા હતા અને તેઓ જ્યારે ફરજ પર હતા, ત્યારે આરોપી નં. ૫ તારીખ ૮ મી નવેમ્બર ૨૦૧૧ ના રોજ સવારે આશરે ૧૦:૪૫ વાગ્યે તેમની પાસે આવ્યા હતા. પી.ડબલ્યુ. ૧૪ ના જણાવ્યા મુજબ, પ્રવીણ પ્લાસ્ટિક સર્જરી માટે આવ્યા હતા. પી.ડબલ્યુ. ૧૪ ના જણાવ્યા મુજબ, પ્રવીણને તારીખ ૮ મી નવેમ્બર ૨૦૧૧ ના રોજ દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા અને તારીખ ૧૧ મી નવેમ્બર ૨૦૧૧ ના રોજ રજા આપવામાં આવી હતી. આરોપી નં. ૫ – પ્રવીણ પી.ડબલ્યુ. ૧૪ સમક્ષ હિસ્ટ્રી આપી હતી કે અગાઉના દિવસે રાત્રે આશરે ૯:૩૦ વાગ્યે, તેમના પર

રણવીરસિંહ (મૃતક), હરદીપસિંહ તિસુભા અને મુન્નાભાઈ દ્વારા છરી વડે હુમલો કરવામાં આવ્યો હતો. પી.ડબલ્યુ. ૧૪ ડૉ. પૂર્વીએ મેડિકલ સર્ટિફિકેટ રજૂ કર્યું, જે તારીખ ૨૬ મી નવેમ્બર ૨૦૧૧ ના આંક: ૬૯ થી એક્ટિવિટ કરવામાં આવ્યું છે.

પી.ડબલ્યુ. ૧૪ ની ઉલટતપાસમાં, તેમને કેટલાક કેસ પેપર્સ રજૂ કરવા માટે પૂછવામાં આવ્યું હતું. તે જ આંક: ૭૦ થી એક્ટિવિટ કરવામાં આવ્યા. સર્ટિફિકેટમાં, નીચે મુજબની હિસ્ટ્રી નોંધવામાં આવી છે:

"તારીખ ૭/૧૧/૨૦૧૧ ના રોજ રાત્રે ૯.૩૦ વાગ્યે હુમલાની આરોપિત હિસ્ટ્રી, દર્દી દેખીતી રીતે બરાબર હતો. કેટલાક જાણીતા લોકોએ તેના ડાબા હાથ પર છરી વડે ઘા માર્યો પછી દર્દીને ભાવનગરની સિવિલ હોસ્પિટલમાં ખસેડવામાં આવ્યો અને પછી અમદાવાદની સિવિલ હોસ્પિટલમાં ખસેડવામાં આવ્યો. હુમલા પછી દર્દી અંગૂઠા સિવાય તેની જ આંગળીઓ સીધી કરવા સક્ષમ ન હતો

સ્થાનિક તપાસ

ડાબા હાથના પૃષ્ઠ ભાગ પર સાઈઝમાં આશરે ૪ x ૨ સેમી માપનો સી.એલ.ડબલ્યુ.

દર્દી અંગૂઠા સિવાય તેની જ આંગળીઓ સીધી કરવા સક્ષમ નથી."

૩૦. આંક ૧૨૮ એ આરોપી નં. ૫ પ્રવીણભાઈ કેશુભાઈ બાંભણીયા દ્વારા નોંધાવવામાં આવેલી તારીખ ૧૧ મી નવેમ્બર ૨૦૧૧ ની રાત્રે આશરે ૮:૩૦ વાગ્યાની એફ.આઈ.આર. છે. એફ.આઈ.આર. નો સંબંધિત ભાગ આ પ્રમાણે છે:

"કે તેને નાળા પાસે માર મારવામાં આવી રહ્યો હતો અને તે સમયે તેના ભાઈઓ એટલે કે વિક્રમ, દિનેશ, અશ્વિન અને રમેશ ત્યાં આવ્યા હતા અને તેને વધુ હુમલાથી બચાવવા માટે તેઓ વચ્ચે પડ્યા હતા અને તે સમયે વિરલ ઉર્ફે ટીનાએ તેના ચોરણામાંથી છરી કાઢીને તેના પેટ પર ઘા માર્યો હતો અને તે સમયે પ્રવીણે તેના હાથ વડે ઘા રોકવા પ્રયાસ કર્યો હતો અને તે પ્રક્રિયામાં તેના ડાબા કાંડા હાથ નજીક ઈજા થઈ હતી અને લોહી નીકળવા લાગ્યું હતું."

૩૧. આમ, અનુક્રમે આંક ૭૦ અને ૧૨૪ પરથી એ બહાર આવે છે કે પ્રવીણના હાથ પર છરી વડે ઈજા પહોંચાડવામાં આવી હતી.

૩૨. એવું જણાય છે કે ફરિયાદપક્ષ મેડિકલ સર્ટિફિકેટ આંક: ૬૯ અને એમ.એલ.સી. કેસ પેપર આંક: ૭૦ નો મેળ બેસાડવાની સ્થિતિમાં રહ્યો નથી.

સર્ટિફિકેટ આંક: ૬૯ એ તારીખ ૮ મી નવેમ્બર ૨૦૧૧ ના કેસ પેપર (આંક: ૭૦) સાથે વિરોધાભાસમાં છે.

૩૩. અમે હવે બે નજરે જોનાર સાક્ષીઓના પુરાવા તપાસીશું:

"હરદીપ પી.ડબલ્યુ. ૧૫ / આંક.૮૧ વાળા હરદિપસિંહ દિલીપસિંહના પુરાવા)

૧) આ સાક્ષીનો એવો કેસ છે કે જ્યારે તેઓ ગાંધીજીના સ્ટેચ્યુ પાસે હતા, તે સમયે તેમને તેમના મોબાઈલ પર વિરલનો ફોન આવ્યો. કે ફોન પર વિરલે તેમને માહિતગાર કર્યા કે તેમના મોટા ભાઈ રણવીરે ગોરખી દરવાજા પાસે કોળી સમાજના લોકો સાથે ઝઘડો કર્યો હતો.

૨) કે આવી માહિતી મળતાં આ સાક્ષી ગોરખી દરવાજા પહોંચ્યા અને પોતાના બાઈકની હેડ લેમ્પની લાઈટની મદદથી વિક્રમને ધારિયા સાથે, અશ્વિન અને દિનેશને લોખંડના પાઈપ સાથે, રમેશ નરસિંહને લાકડી સાથે અને પ્રવીણ કેશુને કોઈ હથિયાર વિના જોયા.

૩) કે આ સાક્ષી કોઈપણ આરોપીને કોઈ ઈજા આપવાનું કહેતા નથી પરંતુ માત્ર એટલું જ કહે છે કે તમામ આરોપીઓ આડેધડ રીતે ઘા મારી રહ્યા હતા.

૪) કે આ સાક્ષી વધુમાં જણાવે છે કે રમેશે તેના ખભાની ડાબી બાજુએ લાકડીનો ઘા માર્યો, અશ્વિન કેશુએ તેની પીઠ પર પાઈપનો ઘા માર્યો અને વિક્રમ કેશુએ વિરલના માથા પર ધારિયાની પાછળની બાજુનો (મુઢરાતી) એક ઘા માર્યો, કે જ્યારે રણવીર પર હુમલો થઈ રહ્યો હતો ત્યારે તેઓએ બચાવવા પ્રયાસ કર્યો ત્યારે આ ઈજાઓ થઈ હતી.

૫) આ સાક્ષીની જુબાનીમાંથી વધુમાં એ બહાર આવે છે કે પોતાને વધુ હુમલાથી બચાવવા માટે વિરલ બનાવની જગ્યાએથી ભાગી ગયો.

૬) કે જેવો વિરલ બનાવની જગ્યાએથી ભાગી ગયો, પોલીસ કાર સ્થળ પર આવી અને તમામ આરોપીઓ ત્યાંથી ભાગી ગયા.

૭) કે આ સાક્ષીનો વધુમાં એવો કેસ છે કે તેઓ તેમના ભાઈને પોલીસ કારમાં તળાજા હોસ્પિટલ લઈ ગયા.

૮) કે અડધા કલાક પછી વિરલે તળાજા ખાતેની હોસ્પિટલની મુલાકાત લીધી અને આ સાક્ષી પૂછપરછ કરે છે કે બનાવ કેવી રીતે બન્યો. કે એ બહાર આવે છે કે જ્યારે હોબાળો ચાલી રહ્યો હતો ત્યારે તેઓ બધા પ્રવીણ કેશુના ઘર પાસે પહોંચ્યા (આરોપીનું ઘર તપાસ કરનાર અમલદારની જુબાની મુજબ માત્ર ૧૫૦ ફૂટ દૂર છે)

૯) કે ત્યારબાદ આ સાક્ષીને માહિતગાર કરવામાં આવ્યા હતા કે વધુ સારવાર માટે રણવીરને ભાવનગર ખસેડવા પડશે અને તેમ કરવામાં

આવ્યું હતું અને રણવીરને ભાવનગરની સ્ટર્લિંગ હોસ્પિટલમાં ૧૦૮ એમ્બ્યુલન્સમાં લઈ જવામાં આવ્યા હતા જ્યાં હાલના સાક્ષીએ પણ સારવાર લીધી હતી.

૧૦) કે આ સાક્ષીનો વધુમાં એવો કેસ છે કે સારવાર લીધા પછી તેઓ પોતાની એફ.આઈ.આર. રજીસ્ટર કરાવવા માટે તળાજા જવા રવાના થયા અને તે સમયે તેમના બે સગાં પાછળ રોકાયા હતા એટલે કે અમરસિંહ અને હરિશ્ચંદ્રસિંહ.

૧૧) કે એફ.આઈ.આર. રજીસ્ટર કરાવ્યા પછી પી.ડબલ્યુ. ૧૫ પાછા સ્ટર્લિંગ હોસ્પિટલ ભાવનગર ખાતે મુસાફરી કરી ગયા. તે સમયે તેમને એક ફોન આવ્યો અને તેમને માહિતગાર કરવામાં આવ્યા કે હવે તેમણે સરકારી હોસ્પિટલ ભાવનગર આવવું જોઈએ. કે આ સાક્ષી સરકારી હોસ્પિટલ ભાવનગર પહોંચ્યા અને આશરે સવારે ૪.૦૦ વાગ્યે, પહોંચતાં તેમના સગાંઓએ માહિતગાર કર્યા કે રણવીર ગુજરી ગયા હતા.

૧૨) કે આ સાક્ષી વધુમાં જણાવે છે કે ત્યારબાદ તેઓ સવારે ૯ વાગ્યે તળાજા ખાતે તેમના નિવાસ્થાને પહોંચ્યા અને બપોરે ૧૨.૦૦ વાગ્યે શબને તેમના નિવાસ્થાને લાવવામાં આવ્યું. બપોરે ૨.૦૦ વાગ્યે અંતિમ સંસ્કાર કરવામાં આવ્યા.

૧૩) જુબાનીમાંથી વધુમાં એ બહાર આવે છે કે ઈન્કવેસ્ટ પંચનામાના પંચો આ સાક્ષીના સગા છે, એક મિત્ર થાય છે અને બીજો પંચ આ સાક્ષીનો ભત્રીજો થાય છે.

૧૪) આ સાક્ષી સ્વીકારે છે કે તળાજા અને ભાવનગર વચ્ચેનું અંતર ૫૫ કિમી છે અને તેમાં લગભગ ૧ કલાક અને ૫ થી ૧૦ મિનિટ લાગે છે.

૧૫) એ બહાર આવે છે કે આ સાક્ષીએ પોલીસ અધિકારીઓને ભોગ બનનારને જીપમાં મૂકવામાં મદદ કરી અને આ પ્રક્રિયામાં આ સાક્ષીના કપડાં લોહીવાળા થયા પરંતુ તેમના કપડાં પોલીસ અધિકારીઓ દ્વારા એકત્ર કરવામાં આવ્યા ન હતા.

૧૬) કે આ સાક્ષીએ તળાજાથી રાત્રે ૧૦.૧૫ વાગ્યે ૧૦૮ એમ્બ્યુલન્સમાં પ્રસ્થાન કર્યું અને રાત્રે ૧૧.૩૦ વાગ્યે ભાવનગર સ્ટર્લિંગ હોસ્પિટલ પહોંચ્યા અને આ સાક્ષી દ્વારા હિસ્ટ્રી આપવામાં આવી હતી.

૧૭) આ સાક્ષી સ્વીકારે છે કે તેમણે હિસ્ટ્રીમાં કોઈ આરોપીનું નામ જાહેર કર્યું ન હતું.

૧૮) ઈજાગ્રસ્ત ભાઈને આઈ.સી.યુ. માં ખસેડવામાં આવ્યા. સાક્ષી તેમની તંદુરસ્તી વિશે પૂછપરછ કરતા નથી, પોતાની તપાસ કરાવે છે

અને પછી એફ.આઈ.આર. રજીસ્ટર કરાવવા માટે તળાજા જવા રવાના થાય છે.

૧૯) સાક્ષીએ ડિપોઝ કર્યું છે કે એ જ ડૉક્ટરે મૈયતની અને પોતાની તપાસ કરી ન હતી. તેઓ વધુમાં જણાવે છે કે એ સાચું નથી કે ડૉક્ટરે રાત્રે ૧૨.૩૦ વાગ્યે તેમની તપાસ કરી અને ત્યારબાદ તેઓ ભાવનગર જવા રવાના થયા. જો તેમ હોય તો આંક.૫૯ કાં તો સાચું છે અથવા આ સાક્ષી. ડૉ. યોગેશ કાચા પી.ડબલ્યુ.૫૬ પણ આ સાક્ષીના જણાવ્યા મુજબ ખોટી જુબાની આપી હોવાનું કહી શકાય.

૨૦) આ સાક્ષી ઈન્કવેસ્ટ પંચનામા વખતે પોતાની હાજરીનો ઇનકાર કરે છે અને એ પણ ઇનકાર કરે છે કે તેમણે ઈન્કવેસ્ટ પંચનામા (આંક ૨૪) દરમિયાન મૈયતની ઓળખ કરી હતી જે ભાવનગર ખાતે રાત્રે ૧.૩૫ વાગ્યાથી બપોરે ૨.૧૦ વાગ્યા સુધી હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું.

૨૧) આ સાક્ષી તળાજા પોલીસ સ્ટેશનમાં રાત્રે ૧.૩૫ વાગ્યાથી ૨.૧૫ વાગ્યા સુધી પોતાની હાજરી સ્થાપિત કરે છે એટલે કે જે સમયગાળા દરમિયાન એફ.આઈ.આર. લખાવવામાં આવી રહી હતી.

૨૨) પ્રશ્ન થાય છે જો તેઓ ડૉક્ટરના સર્ટિફિકેટ-આંક.૫૯ મુજબ રાત્રે ૧૨.૩૦ વાગ્યે ભાવનગર ખાતે હતા, તો તેઓ રાત્રે ૧.૩૦ વાગ્યા સુધીમાં તળાજા કેવી રીતે પહોંચી શક્યા હોય કારણ કે ભાવનગરથી

તળાજા પહોંચવામાં આશરે ૧ કલાક અને ૧૫ મિનિટ લાગે છે (ગંભીર શંકા ઊભી કરે છે)

૨૩) સાક્ષી સ્વીકારે છે કે તેમની એફ.આઈ.આર. માં તેમણે જણાવ્યું છે કે સમગ્ર બનાવ પૂરો થયા પછી વિરલે તેમને ફોન કર્યો હતો, પછીથી તેઓ જણાવે છે કે તેમણે પોતાની એફ.આઈ.આર. માં એવું જણાવ્યું નથી, પોલીસે પોતાની મેળે તે લખ્યું હશે.

૨૪) ઉપર જણાવેલ હકીકત તપાસ કરનાર અમલદારની જુબાનીથી સમર્થિત થાય છે.

૨૫) તપાસ કરનાર અમલદાર દ્વારા ત્રીજા પેરામાં સાબિત થયેલ વિરોધાભાસ જેમાં તપાસ કરનાર અમલદારે સ્વીકાર્યું છે કે હરદીપનું વધુ નિવેદન નોંધવામાં આવ્યું હતું અને તે નિવેદનમાં તેમણે જણાવ્યું હતું કે હરદીપ બનાવ પછી ગોરખી દરવાજા ગયા હતા, છોકરા પાસેથી બાઈક લીધું અને તળાજા પોલીસ સ્ટેશન જતી વખતે, રસ્તામાં પોલીસ કાર મળી, જ્યારે પોતાની જુબાનીમાં હરદીપે જણાવ્યું છે કે બનાવ પછી પોલીસ કાર આવી અને તમામ આરોપીઓ સ્થળ પરથી ભાગી ગયા. બનાવની જગ્યાએ હરદીપની હાજરી સાબિત કરવા માટે પોલીસ વાનમાં બનાવની જગ્યાએ ગયેલા કોઈ પોલીસ સાક્ષીની તપાસ કરવામાં આવી નથી.

૨૬) મૃતકનું બાઈક સ્થળ પર મળી આવ્યું ન હતું.

૨૭) કે તેમની જુબાનીમાંથી વધુમાં એ બહાર આવ્યું છે કે ફરિયાદીના લોહીવાળા કપડાં પણ એકત્ર કરવામાં આવ્યા ન હતા.

૨૮) તપાસ કરનાર અમલદાર વધુમાં સ્વીકારે છે કે ફરિયાદીનો એવો કેસ છે કે બનાવની જગ્યાએથી તેમનું બાઈક વિરલ દ્વારા લઈ જવામાં આવ્યું હતું જ્યારે તપાસ દરમિયાન તેમણે ફરિયાદીનું બાઈક જપ્ત કર્યું નથી કે તેમણે બાઈક સોંપ્યું નથી."

"વિરલ ઉર્ફે ટીનો પી.ડબલ્યુ. ૧૬/આંક.૮૫-વિરલ જોશીના પુરાવા:

૧) આ સાક્ષીનો એવો કેસ છે કે રાત્રે આશરે ૯.૩૦ વાગ્યે આ સાક્ષી અને મૃતક રણવીર પાન અને માવો ખાવા માટે ગૌશાળા કોમ્પ્લેક્સ ખાતે આવેલ પ્રવીણના પાન પાર્લર પર ગયા હતા.

૨) આ સાક્ષીનો એવો કેસ છે કે પાન માવો ખરીદ્યા પછી તેઓ ચાલી નીકળ્યા અને તે સમયે પ્રવીણે રણવીર પાસેથી નાણાં માંગ્યા, તેણે વધુમાં પરચૂરણ માંગ્યું, રણવીર પાસે પરચૂરણ ન હતું અને ત્યારબાદ પ્રવીણ અને રણવીર વચ્ચે શબ્દોની બોલાચાલી થઈ. કે આ બોલાચાલી દરમિયાન તેઓ પ્રવીણના ઘર પાસે પહોંચ્યા, તે સમયે પ્રવીણને સમજાવવામાં આવ્યો હતો કે તેને તેના નાણાં મળી જશે, તે સમયે પ્રવીણ માન્યો નહીં અને ગાળો આપવા લાગ્યો.

૩) તે સમયે તેઓ પ્રવીણના ઘર પાસે પહોંચ્યા હોવાથી, તેના ભાઈઓ પ્રવીણ, વિક્રમ, દિનેશ, અશ્વિન, રમેશ ત્યાં આવ્યા. વિક્રમના હાથમાં ધારિયું હતું, દિનેશના હાથમાં લોખંડનો પાઈપ હતો, અશ્વિનના હાથમાં લોખંડનો પાઈપ હતો અને રમેશના હાથમાં લાકડી હતી.

૪) આ સાક્ષીનો એવો કેસ છે કે જેવું તેમને સમજાયું કે પરિસ્થિતિ ગંભીર બનશે, તેમણે તરત જ હરદીપને ફોન કર્યો અને માહિતગાર કર્યા કે કોળી સમાજના લોકો સાથે ઝઘડો થયો છે અને તેમણે તરત જ આવવું જોઈએ. ત્યારબાદ હરદીપ તરત જ ત્યાં પહોંચી ગયા.

૫) હરદીપ સ્થળ પર આવી પહોંચ્યા પછી, તમામ આરોપીઓએ રણવીરને માર મારવાનું શરૂ કર્યું અને તે સમયે સાક્ષી અને હરદીપ તેમને બચાવવા વચ્ચે પડ્યા.

i) વિક્રમ જે હાથમાં ધારિયું ધરાવતો હતો, તેણે રણવીરના માથા પર તેના કપાળની વચ્ચે એક ઘા માર્યો જેના પરિણામે લોહી નીકળવા લાગ્યું,

ii) દિનેશ અને અશ્વિન જેઓ લોખંડનો પાઈપ ધરાવતા હતા, તેમણે રણવીરના માથા પર તેના માથાના પાછળના ભાગે ઘા માર્યો અને ઈજામાંથી લોહી નીકળવા લાગ્યું.

iii) વિક્રમે રણવીરની છાતી પર ધારિયાનો ઘા માર્યો, પરંતુ તે તેના ખભાની ડાબી બાજુએ આગળના ભાગે વાગ્યો.

iv) વિક્રમે વધુ એક ઘા માર્યો જે તેના ખભાની ડાબી બાજુએ વાગ્યો.

v) વિક્રમે વધુમાં ડાબી બાજુએ ધારિયાનો એક ઘા માર્યો જે ડાબા હાથની કોણી પર વાગ્યો અને વિક્રમે રણવીરની પીઠ પર પણ એક ઘા માર્યો.

વિરલ પર ઈજા.

- i) તે સમયે વિક્રમે આ સાક્ષીની પીઠના ભાગે ધારિયાનો ઘા માર્યો,
- ii) દિનેશ જે લોખંડનો પાઈપ ધરાવતો હતો તેણે તેના હાથની જમણી બાજુએ ઘા માર્યો જે કાંડા પર વાગ્યો.

હરદીપ પર ઈજા

i) હરદીપે વચ્ચે પડવા પ્રયાસ કર્યો અને રમેશે ડાબી બાજુએ ડાબા ખભા પર લાકડી વડે ઈજા પહોંચાડી

ii) અશ્વિને પીઠ પર પાઈપનો ઘા માર્યો

કે આ સાક્ષીનો એવો કેસ છે કે હુમલા પછી તેઓ વધુ માર ખાવાથી પોતાને બચાવવા માટે સ્થળ પરથી ભાગી ગયા.

ડ) આ સાક્ષી પોતાનું બાઈક થાંભલા સાથે અથડાયા પછી રસ્તા પર નીચે પડી ગયા અને પછીથી ડૉ.બાલદાણિયાની હોસ્પિટલ લઈ જવામાં આવ્યા. તેમને નવીનભાઈ શાહ (તપાસ કરવામાં આવી નથી) દ્વારા હોસ્પિટલ લઈ જવામાં આવ્યા હતા.

૭) કે આ સાક્ષી સ્વીકારે છે કે તેમણે ડૉક્ટર સમક્ષ હિસ્ટ્રી આપી હતી કે તેમનું બાઈક સ્લિપ થવાના કારણે તેમને ઈજા થઈ હતી અને તેમણે કોઈ ઝઘડા/લડાઈ વિશે ઉલ્લેખ કર્યો ન હતો.

૮) સાક્ષી વધુમાં જણાવે છે કે ડૉ. બાલદાણિયાની હોસ્પિટલ ખાતે સારવાર લીધા પછી તેઓ હરદીપને મળવા સરકારી હોસ્પિટલ ગયા.

૯) કે આ સાક્ષી સ્વીકારે છે કે તેઓ પોતાની મેળે પોલીસ સ્ટેશન ગયા ન હતા અને જો તેમને બોલાવવામાં આવ્યા ન હોત તો તેઓ પોલીસ સ્ટેશન ગયા ન હોત.

૧૦) આ સાક્ષી એ પણ સ્વીકારે છે કે મૃતક પાસે એક બાઈક હતું અને જ્યારે તેઓ બનાવની જગ્યાએ ગયા ત્યારે તે ત્યાં ન હતું.

૧૧) કે આ સાક્ષીએ સ્વીકાર્યું છે કે બનાવ પછી તેઓ પોતાના ઘરે પહોંચ્યા અને ઊંઘી ગયા અને તેમણે ઘરમાં કોઈને બનાવ વિશે વાત કરી ન હતી."

૩૪. રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીના એકંદર મૂલ્યાંકન પર જે ચિત્ર બહાર આવે છે તે એ છે કે નિર્દોષ છૂટેલ આરોપી નં. ૫ પ્રવીણભાઈ કેશુભાઈ બાંભણીયા સંબંધિત સમયે પાનની દુકાને હતા. મૃતક, વિરલની કંપનીમાં, પાનની દુકાને આવ્યા અને પાન અને પાન મસાલો ખરીદ્યો. એવું જણાય છે કે મૃતક અને વિરલનો પાન અને પાન મસાલાની ખરીદી માટે ચુકવણી કરવાનો કોઈ ઈરાદો ન હતો. આનાથી, આખરે, મૂળ આરોપી નં. ૫ પ્રવીણભાઈ અને મૃતક અને વિરલ વચ્ચે શબ્દોની

બોલાચાલી થઈ. આપણને એવું જણાય છે કે તે દરમિયાન, પરિસ્થિતિ વધી ગઈ કારણ કે મૃતકે છરી કાઢી અને પ્રવીણના હાથ પર ઈજા પહોંચાડી. પ્રવીણે મદદ માટે બૂમો પાડવાનું શરૂ કર્યું અને તેના ભાઈઓ બનાવની જગ્યાએ દોડી આવ્યા. જો આપણે પ્રવીણના ભાઈઓ એટલે કે અપીલકર્તા નં. ૧, ૨ અને ૩ ની હાજરી માનીએ તો પણ, કેસ ગેરકાયદેસર મંડળી રચવાનો નથી. અમારા મતે, એવું કહી શકાય નહીં કે આરોપી વ્યક્તિઓએ ગેરકાયદેસર મંડળી રચી હતી અને ગેરકાયદેસર મંડળીનો સામાન્ય હેતુ રણવીરસિંહને મારી નાખવાનો હતો. અમને એવું જણાય છે કે પ્રવીણના હાથ પર છરી વડે હુમલો કરવામાં આવતાં પરિસ્થિતિ વધી ગઈ હતી. જો મુક્ત લડાઈ નહીં તો આ અચાનક લડાઈનો કેસ હોવાનું અમને જણાય છે અને આવી પરિસ્થિતિઓમાં, અમારા માટે એવો વ્યુ લેવો મુશ્કેલ છે કે ગેરકાયદેસર મંડળી રચવામાં આવી હતી અને ગેરકાયદેસર મંડળીનો સામાન્ય હેતુ રણવીરસિંહને મારી નાખવાનો હતો. રણવીરસિંહ પર ફૂરતાપૂર્વક હુમલો કરવામાં આવ્યો હતો તેવો કોઈ પુરાવો નથી. તબીબી પુરાવા, ઉપર ચર્ચા કર્યા મુજબ, દર્શાવે છે કે કપાળ પર માત્ર એક જ જીવલેણ ઈજા હતી જે અપીલકર્તા નં. ૧ દ્વારા ધારિયાની બુઝી બાજુથી થઈ હોવાનું આરોપિત છે. અન્ય તમામ ઈજાઓ સાદી હોવાનું મળી આવ્યું હતું.

૩૫. જો કે બે નજરે જોનાર સાક્ષીઓ પી.ડબલ્યુ. ૧૫ અને પી.ડબલ્યુ. ૧૬ ની જુબાની ઉમેરાઓ, અસંગતતાઓ, સુધારાઓ, મહત્વપૂર્ણ હકીકતો છુપાવવા

વગેરેથી મુક્ત નથી, છતાં અમે બે નજરે જોનાર સાક્ષીઓને સંપૂર્ણપણે અવિશ્વાસ કરવા પ્રેરાતા નથી. અમે એવા આધાર પર આગળ વધીએ છીએ કે અપીલકર્તાઓ મૂળ આરોપી નં. ૫ ના ભાઈઓ હોવાના નાતે મૃતક દ્વારા આરોપી નં. ૫ પર છરી વડે હુમલો કરવા વિશે જાણ થતાં બનાવની જગ્યાએ ધસી આવ્યા હતા, અને કદાચ, તે સમયે, આવેગમાં અને અચાનક લડાઈમાં, મૃતક પર હુમલો કરવામાં આવ્યો હોવાનું કહી શકાય.

૩૬. આ બાબતમાં ઉકેલવાનો પ્રથમ પ્રશ્ન એ સમય નક્કી કરવાનો છે કે જેના પર આ બાબતમાં ગેરકાયદેસર મંડળીનો 'સામાન્ય હેતુ' સ્પષ્ટ થયો હતો, અને આ સામાન્ય હેતુનું સ્વરૂપ, કારણ કે ઇન્ડિયન પીનલ કોડ (જે હવે પછી 'ઇ.પી.કો.' તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ની કલમ ૧૪૯ ની લાગુ પડવાની ક્ષમતા પર રૂલ કરવા માટે આ જરૂરી રહેશે.

૩૭. કલમ ૧૪૯ ના અમલીકરણ અંગે, ચરણ સિંહ વિ. સ્ટેટ ઓફ યુ.પી. [(૨૦૦૪) ૪ એસ.સી.સી. ૨૦૫] ના કેસમાંથી નીચે મુજબના અવલોકનો તારવવામાં આવ્યા છે:

"નક્કી કરવાનો નિર્ણાયક પ્રશ્ન એ છે કે શું મંડળી પાંચ કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓની બનેલી હતી અને શું સદર વ્યક્તિઓ કલમ ૧૪૧ માં

નિર્દિષ્ટ કર્યા મુજબના એક કે તેથી વધુ સામાન્ય હેતુઓ ધરાવતી હતી... 'હેતુ' શબ્દનો અર્થ ઉદ્દેશ્ય અથવા ડિઝાઇન થાય છે અને, તેને 'સામાન્ય' બનાવવા માટે, તે બધા દ્વારા શેર થવો જોઈએ. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, હેતુ તે વ્યક્તિઓ માટે સામાન્ય હોવો જોઈએ, જેઓ મંડળીની રચના કરે છે, એટલે કે, તેઓ બધા તેનાથી માહિતગાર હોવા જોઈએ અને તેમાં સંમત હોવા જોઈએ. પરસ્પર સલાહ-મશવરા પછી સ્પષ્ટ કરાર દ્વારા સામાન્ય હેતુ રચાઈ શકે છે, પરંતુ તે કોઈપણ રીતે જરૂરી નથી. તે મંડળીના તમામ અથવા કેટલાક સભ્યો દ્વારા કોઈપણ તબક્કે રચાઈ શકે છે અને અન્ય સભ્યો માત્ર જોડાન કરીને અથવા લડાઈમાં ભાગ લઈને તેમાં સંમતિ આપી શકે છે. કલમ ૧૪૯ ના આધારે દોષિત ઠેરવવા માટે, એ જરૂરી નથી કે દરેક આરોપીએ કોઈ ચોક્કસ કૃત્ય કર્યું હોય અથવા હિંસાનું કોઈ વિશિષ્ટ કૃત્ય કર્યું હોય. મંડળીનો ભાગ હોવા અને ગુનામાં તેની નિર્દિષ્ટ ભૂમિકા હોય કે ન હોય તે જ સભ્યોને દોષિત ઠેરવવા માટે પૂરતી છે, જો એવું સાબિત થાય કે સદર સભ્ય ગેરકાયદેસર મંડળીનો ભાગ હતો અને તે મંડળીના સામાન્ય હેતુને પરિપૂર્ણ કરવાના ભાગરૂપે ગુનો કરવામાં આવ્યો હતો."

૩૮. 'સામાન્ય હેતુ' ની વિભાવના અંગે સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા સ્ટેટ ઓફ યુ.પી. વિ. દાન સિંહ અને અન્ય [(૨૦૦૧) ૩ એસ.સી.સી. ૪૦૦] ના કેસમાં વિસ્તૃત ચર્ચા કરવામાં આવી છે. કલમ ૧૪૮ નો અમલ સામાન્ય હેતુના અસ્તિત્વ પર નિર્ભર કરે છે. લડાઈ દરમિયાન કોઈપણ સમયે મંડળીનો સામાન્ય હેતુ વિકસી શકે છે અથવા બદલાઈ શકે છે.

૩૯. જો કે, વર્તમાન કેસની વિશિષ્ટ પરિસ્થિતિઓને ધ્યાનમાં લેતાં, નીચે મુજબની મુખ્ય બાબતો સ્પષ્ટ થાય છે:

અચાનક ઉદ્ભવેલો ઝઘડો: બનાવની શરૂઆત અપીલકર્તા નં. ૫ ની પાનની દુકાને પાન-માવાના પૈસા ચૂકવવા બાબતે અચાનક થયેલી બોલાચાલીથી થઈ હતી.

પૂર્વ આયોજનનો અભાવ: આરોપીઓ અગાઉથી રણવીરસિંહ પર હુમલો કરવાના કોઈ પૂર્વ નિર્ધારિત વિચાર કે ષડયંત્ર સાથે એકત્રિત થયા ન હતા.

સ્વયંભૂ ઘટના: અપીલકર્તા નં. ૫ પર થયેલા હુમલા અને મદદ માટેની બૂમો સાંભળીને અન્ય આરોપીઓ સ્થળ પર ધસી આવ્યા હતા.

૪૦. આ સંજોગોમાં, આરોપીઓએ રણવીરસિંહની હત્યા કરવાના પૂર્વ-નિર્ધારિત સામાન્ય હેતુ સાથે 'ગેરકાયદેસર મંડળી' રચી હતી તેવું તારણ કાઢવું કાયદાકીય

રીતે યોગ્ય જણાતું નથી. તેથી, ટ્રાયલ કોર્ટે આરોપીઓને ઇ.પી.કો. ની કલમ ૧૪૯ ના આધારે નિર્દોષ છોડી મૂકીને જે તે આરોપીની વ્યક્તિગત ભૂમિકા અને જવાબદારી નક્કી કરવાનો જે અભિગમ અપનાવ્યો છે તે વાજબી અને કાયદેસર છે.

૪૧ આ ૪ પ્રશ્ન પર સુનાવણી કરતી વખતે, સર્વોચ્ચ અદાલતે પાંડુરંગ ચંદ્રકાંત મહાત્રે વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય, (૨૦૦૯) ૧૦ એસ. સી. સી. ૭૭૩:૨૦૧૦ એ. આઈ. આર. એસ. સી. ૬૦૮૫. ૨૩૬એ એવું માન્યું છે કે હુમલા પહેલા અને તે સમયે ગેરકાયદેસર રીતે ભેગા થનારા દરેક સભ્યનું વર્તન સુસંગત વિચારણા છે. ગેરકાયદેસર રીતે ભેગા થવાનો ઉદ્દેશ એ હકીકતનો પ્રશ્ન છે જે ભેગા થવાની પ્રકૃતિ, સભ્યો દ્વારા હાથ ધરવામાં આવતા હથિયારો અને ઘટના સ્થળે અથવા તેની નજીકના સભ્યોના વર્તનને ધ્યાનમાં રાખીને નક્કી કરવો પડે છે. સ્થળ પર માત્ર હાજરી વ્યક્તિને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૧૪૯ની મદદથી ગુનો કરવા માટે જવાબદાર બનાવશે નહીં.

૪૨ આ ૪ પ્રશ્ન સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે, સર્વોચ્ચ અદાલતે મસાલતી વિરુદ્ધ યુ. પી. રાજ્ય, એ. આઈ. આર. ૧૯૬૫ એસ. સી. ૨૦૨ના મામલે ફકરા ૧૭માં નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો છે:

"૧૭..... ગેરકાયદેસર સભાના સભ્ય હોવાનો આક્ષેપ કરાયેલ વ્યક્તિ સામે જે સાબિત કરવું પડે છે તે એ છે કે તે સભાની રચના કરનારા વ્યક્તિઓમાંનો એક હતો અને તેણે વિધાનસભાના અન્ય સભ્યો સાથે કલમ ૧૪૧, આઈ. પી. સી. દ્વારા વ્યાખ્યાયિત સામાન્ય હેતુને ધ્યાનમાં રાખ્યો હતો. કલમ ૧૪૨માં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે જે કોઈ પણ એવી હકીકતોથી વાકેફ હોય કે જે કોઈ પણ સભાને ગેરકાયદેસર સભા બનાવે છે, તે ઇરાદાપૂર્વક તે સભામાં જોડાય છે અથવા તેમાં ચાલુ રહે છે, તે ગેરકાયદેસર સભાના સભ્ય હોવાનું કહેવાય છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, કલમ ૧૪૧ ની પાંચ કલમો દ્વારા નિર્દિષ્ટ એક અથવા વધુ સામાન્ય હેતુઓ દ્વારા પ્રેરિત અને મનોરંજન કરતી પાંચ કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓની સભા ગેરકાયદેસર સભા છે. આવા કિસ્સામાં નક્કી કરવા માટેનો નિર્ણાયક પ્રશ્ન એ છે કે શું સભામાં પાંચ કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓનો સમાવેશ થતો હતો અને શું ઉપરોક્ત વ્યક્તિઓએ કલમ ૧૪૧ દ્વારા નિર્દિષ્ટ એક અથવા વધુ સામાન્ય ઉદ્દેશોનું મનોરંજન કર્યું હતું. આ પ્રશ્ન નક્કી કરતી વખતે, તે વિચારવું સુસંગત બને છે કે શું સભામાં કેટલીક એવી વ્યક્તિઓનો સમાવેશ થતો હતો કે જેઓ માત્ર નિષ્ક્રિય સાક્ષીઓ હતા અને સભાના સામાન્ય ઉદ્દેશ્યને ધ્યાનમાં લેવાના ઇરાદા વિના નિષ્ક્રિય જિજ્ઞાસાની બાબત તરીકે સભામાં જોડાયા હતા.

૪૩ લાલજી વિરુદ્ધ ચુ. પી. રાજ્ય, (૧૯૮૯) ૧ એસ. સી. સી. ૪૩૭: ૧૯૮૯ સી. આર. આઈ. એલ. જે. ૮૫૦ ની બાબતમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે ખુલ્લેઆમ કાર્યવાહી કરવાની અથવા ગેરકાયદેસર સભામાં સભ્યની સક્રિય ભાગીદારીની જરૂરિયાતના પ્રશ્નનો સામનો કરતી વખતે એ એવું માન્યું છે કે એકવાર ગેરકાયદેસર એકત્રીકરણની રચના સ્થાપિત થઈ જાય, પછી ગેરકાયદેસર એકત્રીકરણના કોઈપણ સભ્યની કોઈ ખુલ્લેઆમ કાર્યવાહી અથવા સક્રિય ભાગીદારીની જરૂર નથી અને હિંસાની વાજબી આશંકા સાથે સંકળાયેલા સામાન્ય હેતુને અમલમાં મૂકવા માટે માત્ર પાંચ કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓની બેઠક, કોઈપણ ખુલ્લેઆમ કૃત્ય કર્યા વિના પણ ગુનો રચવા માટે પૂરતી છે. ઉપરોક્ત ચુકાદાના પરિચ્છેદ ૮ અને ૯ નીચે મુજબ વાંચે છે:

"૮. કલમ ૧૪૮, આઈ. પી. સી. એ જોગવાઈ કરે છે કે જો તે સભાના સામાન્ય ઉદ્દેશ્યની કાર્યવાહીમાં ગેરકાયદેસર સભાના કોઈ સભ્ય દ્વારા કોઈ ગુનો કરવામાં આવે છે, અથવા જેમ કે સભાના સભ્યો તે ઉદ્દેશ્યની કાર્યવાહીમાં પ્રતિબદ્ધ હોવાની સંભાવના જાણે છે, તો દરેક વ્યક્તિ, જે તે ગુનો કરતી વખતે તે જ સભાના સભ્ય છે, તે ગુના માટે દોષિત છે. કલમ

૧૪૧, આઈ. પી. સી. માં વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યું છે તેમ, પાંચ કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓની સભાને "ગેરકાયદેસર સભા" તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવે છે, જો તે સભાની રચના કરનાર વ્યક્તિઓનો સામાન્ય ઉદ્દેશ તે કલમની કલમ "પ્રથમ", "બીજું", "ત્રીજું", "ચોથું" અને "પાંચમું" માં જણાવેલા કોઈપણ કાર્ય અથવા કાર્યો કરવાનો હોય. કલમની સમજૂતી મુજબ, એક સભા, જે જ્યારે એકઠી થઈ ત્યારે ગેરકાયદેસર ન હતી, તે પછીથી ગેરકાયદેસર સભા બની શકે છે. જે કોઈ પણ એવી હકીકતોથી વાકેફ હોય કે જે કોઈ પણ સભાને ગેરકાયદેસર સભા બનાવે છે, તે સભામાં ઇરાદાપૂર્વક જોડાય છે, અથવા તેમાં ચાલુ રહે છે, તેને ગેરકાયદેસર સભાના સભ્ય તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. આમ, જ્યારે પણ પાંચ કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓ એકબીજાને ટેકો આપવા માટે, વિરોધ સામે પણ, સામાન્ય ઉદ્દેશને અમલમાં મૂકવા માટે ભેગા થાય છે, જેમાં હિંસા સામેલ હોવાની શક્યતા છે અથવા તર્કસંગત અને મક્કમ માણસોના મનમાં હિંસાની કોઈ વાજબી આશંકા પેદા કરવા માટે, પછી ભલે તેઓ આખરે તેમના સામાન્ય ઉદ્દેશને અમલમાં મૂકવા માટે કંઈ પણ કાર્ય વિના રવાના થાય, તેમ છતાં તેઓ આ રીતે મળ્યા તે માત્ર હકીકત ગુનો ગણાશે. અલબત્ત, ચેતવણી માત્ર એવી હોવી જોઈએ નહીં કે જેનાથી ડર લાગે. કોઈપણ મૂર્ખ અથવા ડરપોક વ્યક્તિ, પરંતુ તે એવી હોવી જોઈએ કે જે વાજબી દ્રઢતા અને હિંમતથી લોકોને ચેતવણી આપે. આ કલમની બે

અનિવાર્યતાઓ એ છે કે ગેરકાયદેસર સભાના કોઈપણ સભ્ય દ્વારા ગુનો કરવામાં આવ્યો હોવો જોઈએ અને આવા ગુના તે સભાના સામાન્ય ઉદ્દેશ્યની કાર્યવાહીમાં કરવામાં આવ્યા હોવા જોઈએ અથવા તે સભાના સભ્યો જે સંભવિત હોવાનું જાણતા હોવા જોઈએ. જરૂરી નથી કે દરેક વ્યક્તિ દોષિત હોય પરંતુ માત્ર તે જ જેઓ સામાન્ય ઉદ્દેશ્યમાં ભાગ લે છે. સભાનો સામાન્ય ઉદ્દેશ આઈ. પી. સી. ની કલમ ૧૪૧માં ઉલ્લેખિત પાંચ ઉદ્દેશોમાંથી એક હોવો જોઈએ. ગેરકાયદેસર મેળાવડાનો સામાન્ય ઉદ્દેશ મેળાવડાની પ્રકૃતિ, તેમના દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતા હથિયારો અને ઘટનાના સ્થળે અથવા તે પહેલાં મેળાવડાની વર્તણૂક પરથી એકત્રિત કરી શકાય છે. તે દરેક કેસની હકીકતો અને સંજોગો પરથી તારણ કાઢવાનું એક અનુમાન છે.

૯. કલમ ૧૪૯ ગુનો કરતી વખતે ગેરકાયદેસર સભાના દરેક સભ્યને તે ગુના માટે દોષિત ઠેરવે છે. આમ આ કલમએ એક ચોક્કસ અને વિશિષ્ટ ગુનાનું સર્જન કર્યું. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, તેણે તે સભાના અન્ય કોઈપણ સભ્ય દ્વારા સામાન્ય હેતુ અનુસાર કરવામાં આવેલા ગેરકાયદેસર કૃત્યો માટે ગેરકાયદેસર સભાના સભ્યોની રચનાત્મક અથવા પરોક્ષ જવાબદારી ઊભી કરી હતી. જો કે, ગેરકાયદેસર સભાના સભ્યોની પરોક્ષ જવાબદારી માત્ર ગેરકાયદેસર સભાના સામાન્ય ઉદ્દેશોના અનુસરણમાં

કરવામાં આવેલા કાર્યો સુધી વિસ્તરે છે, અથવા આવા ગુનાઓ સુધી વિસ્તરે છે જે ગેરકાયદેસર સભાના સભ્યો તે હેતુની કાર્યવાહીમાં પ્રતિબદ્ધ હોવાની શક્યતા હોવાનું જાણતા હતા.એકવાર કોઈ વ્યક્તિનો કેસ વિભાગના ઘટકોમાં આવે તો તેણે પોતાના હાથથી કંઈ કર્યું ન હોવાનો પ્રશ્ન મહત્વનો રહેશે નહીં.તે એવો બચાવ રજૂ કરી શકતો નથી કે તેણે ગેરકાયદેસર સભાના સામાન્ય ઉદ્દેશ્યની કાર્યવાહીમાં કરેલા ગુના પોતાના હાથથી કર્યા નથી અથવા જેમ કે સભાના સભ્યો તે ઉદ્દેશ્યની કાર્યવાહીમાં પ્રતિબદ્ધ હોવાની શક્યતા જાણે છે.દરેક વ્યક્તિએ તે કૃત્યોના સંયોજનના સંભવિત અને કુદરતી પરિણામોનો ઈરાદો રાખ્યો હોવો જોઈએ જેમાં તે જોડાયો હતો.તે જરૂરી નથી કે ગેરકાયદેસર સભા બનાવતી તમામ વ્યક્તિઓએ કોઈ ખુલ્લું કૃત્ય કરવું જોઈએ.જ્યારે આરોપી વ્યક્તિઓ લાઠીઓથી સજ્જ થઈને ભેગા થાય છે અને ફરિયાદી પક્ષ પર હુમલામાં પક્ષકાર હોય છે, ત્યારે ફરિયાદી પક્ષ એ સાબિત કરવા માટે બંધાયેલો નથી કે કયા આરોપી દ્વારા ચોક્કસ ખુલ્લેઆમ કૃત્ય કરવામાં આવ્યું હતું.આ કલમ ગેરકાયદેસર સભાના સભ્યને દરેક અને બધાના કૃત્યો માટે મુખ્ય તરીકે જવાબદાર બનાવે છે, કારણ કે તે ગેરકાયદેસર સભાના સભ્ય છે.જ્યારે ખુલ્લેઆમ કૃત્ય અને સક્રિય ભાગીદારી ગુનો કરનાર વ્યક્તિનો સામાન્ય હેતુ સૂચવી શકે છે, ત્યારે ગેરકાયદેસર સભામાં માત્ર હાજરી કલમ ૧૪૯ હેઠળ પરોક્ષ રીતે ફોજદારી જવાબદારીને ઝડપી બનાવી શકે

છે. એ નોંધવું આવશ્યક છે કે કલમ ૧૪૯ હેઠળ રચનાત્મક અપરાધનો આધાર માત્ર જરૂરી સામાન્ય હેતુ અથવા જ્ઞાન સાથે ગેરકાયદેસર સંમેલનનું સભ્યપદ છે.

જ્ઞ ગેરકાયદેસર રીતે ભેગા થવાના હેતુ/સામાન્ય હેતુના પ્રશ્ન સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે, ચુ. પી. રાજ્ય વિ. દાન સિંહ, (૧૯૯૭) ૩ એસસીસી ૭૪૭:૧૯૯૭ સી. આર. આઈ. એલ. જે. ૧૧૫૦ની બાબતમાં સર્વોચ્ચ અદાલત એ એવું માન્યું છે કે હુમલો કરનાર પક્ષના સભ્યોનો ઈરાદો તેમના દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતી ઈજાઓ અને હથિયારોની સંખ્યા અને પ્રકૃતિ પરથી મેળવી શકાય છે. જે સભા શરૂઆતમાં કાયદેસર હોય તે પછીથી ગેરકાયદેસર બની શકે છે. ઉપરોક્ત ચુકાદાના પરિચ્છેદ ૩૦ અને ૩૧ નીચે મુજબ વાંચે છે:

"૩૦. ઉપરોક્ત તથ્યો પરથી, જેમ કે ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા જાણવા મળ્યું છે, ચાલો આપણે તપાસ કરીએ કે ત્યાં કોઈ ગેરકાયદેસર સભા અસ્તિત્વમાં છે કે કેમ અને તેનો સામાન્ય હેતુ શું હતો. તે શક્ય છે કે જ્યારે "ડોળી" બંધ કરવામાં આવી હતી તે સમયે કોઈ ગેરકાયદેસર સભા અસ્તિત્વમાં ન હતી. તેમ છતાં તમામ પ્રત્યક્ષદર્શીઓના પુરાવા અનુસાર, મોટી સંખ્યામાં ગ્રામવાસીઓ ત્યાં એકઠા થયા હતા અને તેમની પાસે લાઠીઓ અને લાકડીઓ હતી. કલમ ૧૪૧, આઈ. પી. સી. ના સમજૂતી

અનુસાર એક સભા જે ગેરકાયદેસર નથી જ્યારે તે ભેગા થાય છે તે પછીથી ગેરકાયદેસર સભા બની શકે છે. લાલજી વિરુદ્ધ યુ. પી. રાજ્ય (૧૯૯૧ સી. આર. આઈ. એલ. જે. ૩૨૮૯) માં આ અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું કે "ગેરકાયદેસર એકત્રીકરણનો સામાન્ય ઉદ્દેશ એકત્રીકરણની પ્રકૃતિ, તેમના દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતા હથિયારો અને ઘટના સ્થળે અથવા તે પહેલાં એકત્રીકરણની વર્તણૂક પરથી એકત્રિત કરી શકાય છે. તે દરેક કેસની હકીકતો અને સંજોગો પરથી તારણ કાઢવાનું એક અનુમાન છે. વર્તમાન કેસમાં જે બન્યું છે તે ચોક્કસપણે આઈ. પી. સી. ની કલમ ૧૪૧ના સ્પષ્ટીકરણમાં જે કલ્પના કરવામાં આવી છે તે જ છે. ખીમા નંદ ધાયલ થતાં, આખું નરક તૂટી ગયું. એક પોકાર ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો કે ડોમ્સને બાળી નાખવા જોઈએ અને મારી નાખવા જોઈએ, અને બરાબર આવું જ થયું હતું. ગામલોકો દ્વારા લગ્ન સમારંભ પર હુમલો કરવામાં આવ્યો હતો. લગ્ન સમારંભના છ સભ્યોને સળગાવી દેવામાં આવ્યા હતા, જેમાંથી પાંચને ગામના એકમાત્ર ડોમ રહેવાસીના ઘરની અંદર બંધ કરી દેવામાં આવ્યા હતા, જેનું ઘર પણ સળગાવી દેવામાં આવ્યું હતું. અન્ય આઠનો પીછો કરવામાં આવ્યો હતો અને પછી નિર્દયતાથી માર મારવામાં આવ્યો હતો અને ગામમાં અન્યત્ર હત્યા કરવામાં આવી હતી. આપણે એ સમજવામાં નિષ્ફળ જઈએ છીએ કે આ સંજોગોમાં કોઈ પણ વ્યક્તિ આ નિષ્કર્ષ પર કેવી રીતે આવી શકે કે ડોમ્સને મારી નાખવાનો સામાન્ય હેતુ

ધરાવતી ગેરકાયદેસર સભા અસ્તિત્વમાં નહોતી જ્યારે લાકડી અથવા પથ્થર કરતાં વધુ ઘાતક કોઈ પણ હથિયારનો ઉપયોગ કર્યા વિના ચોંદ લોકોની હત્યા કરવામાં આવી હોય.મૃત્યુ પામેલા લોકોની ઈજાઓની સંખ્યાને ધ્યાનમાં લેતા, તે સ્પષ્ટ છે કે આ હુમલામાં મોટી સંખ્યામાં લોકોએ ભાગ લીધો હોવો જોઈએ.જો શરૂઆતમાં ગામલોકોની સભા કાયદેસર હતી, તો પણ જ્યારે ખીમાનંદ ઘાયલ થયા પછી રમખાણો શરૂ થયા ત્યારે તે નિઃશંકપણે ગેરકાયદેસર બની ગયું.તમામ પ્રત્યક્ષદર્શીઓએ જણાવ્યું છે કે આ હુમલામાં પચાસ કે તેથી વધુ ગામલોકોએ ભાગ લીધો હતો.વિધાનસભાના સભ્યો કોણ હતા તે પછીથી ધ્યાનમાં લેવામાં આવશે પરંતુ નોંધવું સુસંગત છે કે જ્યારે ઘટના શરૂ થઈ ત્યારે મોટી સંખ્યામાં ગ્રામજનો લાઠીઓ અને લાકડીઓથી સજ્જ હતા અને સળગાવી દેવાયેલા છ લોકો સિવાય અન્ય આઠ લોકોને લાઠીઓ, લાકડીઓ અને પથ્થરો વડે માર મારવામાં આવ્યા હતા.ઉચ્ચ અદાલતના નિષ્કર્ષની પ્રશંસા કરવી મુશ્કેલ છે કે, સંજોગોમાં, હુમલાખોરોનો ઉદ્દેશ કદાચ સમાન હતો પરંતુ સામાન્ય હેતુ ન હતો.

૩૧. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે સમગ્ર ઘટના દરમિયાન ગેરકાયદેસર સભા અસ્તિત્વમાં રહી તે બતાવવા માટે કંઈ નથી.આ સ્વીકારવું શક્ય નથી કારણ કે જ્યારે ગામમાં જે બાકી રહ્યું હતું, ત્યારે લગ્ન

પક્ષના ચોંદ મૃતદેહો હતા.માત્ર લગ્ન પક્ષના જે સભ્યો ભાગી ગયા હતા તેઓ જ પોતાનો જીવ બચાવી શક્યા હતા.તાત્કાલિક કિસ્સામાં આપણે જે એકમાત્ર નિષ્કર્ષ પર પહોંચી શકીએ છીએ તે એ છે કે એક ગેરકાયદેસર સભા હતી જેણે લગ્ન પક્ષ પર હુમલો કર્યો હતો અને જેનો સામાન્ય હેતુ તેમને મારી નાખવાનો હતો, અને તેઓ તેમના પ્રયાસમાં મોટા પ્રમાણમાં સફળ થયા હતા.

જપ સામાન્ય હેતુ અને ગેરકાયદેસર સભાના સભ્યોના ખુલ્લેઆમ કાર્ય કરવાની જરૂરિયાતના પ્રશ્ન સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે, સર્વોચ્ચ અદાલતે ગંગાધર બેહરા વિરુદ્ધ ઓરિસ્સા રાજ્ય (૨૦૦૨) ૮ એસ. સી. સી. ૩૮૧:૨૦૦૩ સી. આર. આઈ. એલ. જે. ૪૧ એ એવું માન્યું છે કે સામાન્ય હેતુને લગતા પુરાવા સામાન્ય રીતે ઉપલબ્ધ નથી અને તે પ્રતિબદ્ધ કાર્ય અને તેના પરિણામમાંથી એકત્રિત કરવા પડે છે.તેવી જ રીતે એકવાર એસેમ્બલીની રચના થઈ જાય, પછી એસેમ્બલીના કોઈપણ સભ્યનું ખુલ્લું કૃત્ય જરૂરી નથી અને જે એસેમ્બલી શરૂઆતમાં કાયદેસર હોય તે પણ પછીથી ગેરકાયદેસર બની શકે છે.ઉપરોક્ત ચુકાદાના પરિચ્છેદ ૨૨,૨૩ અને ૨૪ નીચે મુજબ છે:

"૨૨.અન્ય એક અરજી કે જેના પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો તે એ પ્રશ્ન સાથે સંબંધિત છે કે શું કલમ ૧૪૮, આઈ. પી. સી. રચનાત્મક

જવાબદારીને ઝડપી બનાવવા માટે કોઈ અરજી ધરાવે છે કે જે તેની કામગીરી માટે અનિવાર્ય છે.ભાર સામાન્ય હેતુ પર હોય છે, સામાન્ય હેતુ પર નહીં.ગેરકાયદેસર સભામાં માત્ર હાજરી વ્યક્તિને ત્યાં સુધી જવાબદાર ન બનાવી શકે જ્યાં સુધી કોઈ સામાન્ય હેતુ ન હોય અને તે સામાન્ય હેતુ દ્વારા પ્રેરિત ન હોય અને તે હેતુ કલમ ૧૪૧ માં દર્શાવેલ છે.જ્યાં ગેરકાયદેસર રીતે ભેગા થવાનો સામાન્ય હેતુ સાબિત થતો નથી, ત્યાં આરોપી વ્યક્તિઓને કલમ ૧૪૮ ની મદદથી દોષિત ઠેરવી શકાતા નથી.નક્કી કરવા માટેનો નિર્ણાયક પ્રશ્ન એ છે કે શું સભામાં પાંચ કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓનો સમાવેશ થતો હતો અને શું ઉપરોક્ત વ્યક્તિઓએ કલમ ૧૪૧ માં નિર્દિષ્ટ કર્યા મુજબ એક અથવા વધુ સામાન્ય વસ્તુઓનું મનોરંજન કર્યું હતું.તે કાયદાની સામાન્ય દરખાસ્ત તરીકે નિર્ધારિત કરી શકાતી નથી કે જ્યાં સુધી કોઈ વ્યક્તિ સામે ખુલ્લેઆમ કૃત્ય સાબિત ન થાય, જેના પર ગેરકાયદેસર સભાના સભ્ય હોવાનો આરોપ છે, તે કહી શકાતું નથી કે તે વિધાનસભાના સભ્ય છે.માત્ર એક જ વસ્તુ જરૂરી છે કે તેણે સમજવું જોઈએ કે સભા ગેરકાયદેસર હતી અને તે કલમ ૧૪૧ ના કાર્યક્ષેત્રમાં આવતા કોઈપણ કૃત્યો કરે તેવી શક્યતા હતી."ઓબ્જેક્ટ" શબ્દનો અર્થ હેતુ અથવા ડિઝાઇન થાય છે અને તેને "સામાન્ય" બનાવવા માટે, તે બધા દ્વારા વહેંચાયેલું હોવું જોઈએ.બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, જે વ્યક્તિઓ એસેમ્બલીની રચના કરે છે, એટલે કે, તેઓ

બધાએ તેનાથી વાકેફ હોવું જોઈએ અને તેમાં સંમત થવું જોઈએ. પરસ્પર
 પરામર્શ પછી સ્પષ્ટ સમજૂતી દ્વારા એક સામાન્ય ઉદ્દેશની રચના થઈ શકે
 છે, પરંતુ તે કોઈ પણ રીતે જરૂરી નથી. તેની રચના કોઈપણ તબક્કે
 વિધાનસભાના તમામ અથવા થોડા સભ્યો દ્વારા થઈ શકે છે અને અન્ય
 સભ્યો તેમાં જોડાઈ શકે છે અને તેને અપનાવી શકે છે. એકવાર રચના થઈ
 ગયા પછી, તે એકસરખું જ રહે તે જરૂરી નથી. તેને કોઈપણ તબક્કે સુધારી
 શકાય છે અથવા બદલી શકાય છે અથવા ત્યજી શકાય છે. કલમ ૧૪૮ માં
 દેખાતી "સામાન્ય હેતુના અભિયોજનમાં" અભિવ્યક્તિને "સામાન્ય હેતુ
 પ્રાપ્ત કરવા માટે" ની સમકક્ષ તરીકે સખત રીતે અર્થઘટન કરવું પડશે, તે
 વસ્તુની પ્રકૃતિના આધારે તેને તરત જ સામાન્ય વસ્તુ સાથે જોડવી
 આવશ્યક છે. ઓબ્જેક્ટનો સમુદાય હોવો જોઈએ અને ઓબ્જેક્ટ માત્ર એક
 ચોક્કસ તબક્કા સુધી અસ્તિત્વમાં હોઈ શકે છે, અને તે પછી
 નહીં. ગેરકાયદેસર સભાના સભ્યો પાસે ચોક્કસ બિંદુ સુધી વાંધો સમુદાય
 હોઈ શકે છે, જેનાથી આગળ તેઓ તેમના ઉદ્દેશો અને જ્ઞાનમાં અલગ હોઈ
 શકે છે, જે દરેક સભ્ય પાસે તેમના સામાન્ય ઉદ્દેશ્યની કાર્યવાહીમાં શું
 થવાની સંભાવના છે તે માત્ર તેના આદેશ પરની માહિતી અનુસાર જ
 નહીં, પણ તે ઉદ્દેશ્ય સમુદાયને કેટલી હદે વહેંચે છે તે મુજબ પણ
 બદલાઈ શકે છે, અને આના પરિણામે કલમ ૧૪૮, આઈ. પી. સી. ની
 અસર એક જ સભાના જુદા જુદા સભ્યો પર અલગ હોઈ શકે છે.

૨૩. "સામાન્ય હેતુ" "સામાન્ય હેતુ" થી અલગ છે કારણ કે તેમાં હુમલા પહેલા અગાઉના સંગીત કાર્યક્રમ અને મનની સામાન્ય બેઠકની જરૂર નથી.તે પૂરતું છે જો દરેકની દૃષ્ટિમાં એક જ વસ્તુ હોય અને તેમની સંખ્યા પાંચ કે તેથી વધુ હોય અને તેઓ તે વસ્તુને પ્રાપ્ત કરવા માટે એસેમ્બલી તરીકે કાર્ય કરે.સભાનો "સામાન્ય ઉદ્દેશ" તેની રચના કરનારા સભ્યોના કૃત્યો અને ભાષા પરથી અને આસપાસના તમામ સંજોગોને ધ્યાનમાં લઈને નક્કી કરવાનો હોય છે.તે સભાના સભ્યો દ્વારા અપનાવવામાં આવેલા આચરણમાંથી એકત્રિત કરી શકાય છે.ઘટનાના ચોક્કસ તબક્કે ગેરકાયદેસર મેળાવડાનો સામાન્ય ઉદ્દેશ શું છે તે સભાની પ્રકૃતિ, સભ્યો દ્વારા વહન કરવામાં આવતા હથિયારો અને ઘટના સ્થળે અથવા તેની નજીકના સભ્યોના વર્તનને ધ્યાનમાં રાખીને નક્કી કરવામાં આવેલો હકીકતનો પ્રશ્ન છે.કાયદા હેઠળ તે જરૂરી નથી કે ગેરકાયદેસર સામાન્ય હેતુ સાથે ગેરકાયદેસર રીતે ભેગા થવાના તમામ કિસ્સાઓમાં, તેને અમલમાં મૂકવું જોઈએ અથવા સફળ થવું જોઈએ.કલમ ૧૪૧ ના સમજૂતી હેઠળ, એક સભા કે જે તેને ભેગા કરવામાં આવી ત્યારે ગેરકાયદેસર ન હતી, તે પછીથી ગેરકાયદેસર બની શકે છે.તે જરૂરી નથી કે સભાને ગેરકાયદેસર બનાવવા માટે જરૂરી હેતુ અથવા હેતુ શરૂઆતમાં અસ્તિત્વમાં આવે.ગેરકાયદેસર હેતુ રચવાનો સમય ભૌતિક નથી.જે સભા તેની

શરૂઆતમાં અથવા તે પછી થોડા સમય માટે પણ કાયદેસર હોય, તે પછીથી ગેરકાયદેસર બની શકે છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો તે ઘટના દરમિયાન સ્થળ પર તાત્કાલિક વિકાસ કરી શકે છે.

૨૪. કલમ ૧૪૯, આઈ. પી. સી. માં બે ભાગો છે. કલમના પ્રથમ ભાગનો અર્થ એ છે કે સામાન્ય હેતુની કાર્યવાહીમાં કરવામાં આવેલો ગુનો તે હોવો જોઈએ જે સામાન્ય હેતુને પૂર્ણ કરવાના દષ્ટિકોણથી કરવામાં આવ્યો હોય. ગુના પ્રથમ ભાગની અંદર આવે તે માટે, ગુનાને ગેરકાયદેસર સભાના સામાન્ય હેતુ સાથે તરત જ જોડવો આવશ્યક છે, જેમાં આરોપી સભ્ય હતો. જો આચરવામાં આવેલ ગુનો સભાના સામાન્ય ઉદ્દેશની સીધી કાર્યવાહીમાં ન હોય તો પણ, તે હજુ પણ કલમ ૧૪૧ હેઠળ આવી શકે છે, જો એવું માની શકાય કે ગુનો એવો હતો કે સભ્યો જાણતા હતા કે તે આચરવામાં આવી શકે છે અને કલમના બીજા ભાગમાં આ જરૂરી છે. સભાના સભ્યો જે હેતુ માટે બહાર નીકળે છે અથવા હાંસલ કરવા ઇચ્છે છે તે હેતુ છે. જો તમામ સભ્યો દ્વારા ઇચ્છિત હેતુ સમાન હોય, તો જ્ઞાન કે જેનો હેતુ અનુસરવામાં આવી રહ્યો છે તે તમામ સભ્યો દ્વારા વહેંચવામાં આવે છે અને તે કેવી રીતે પ્રાપ્ત કરવું તે અંગે તેઓ સામાન્ય રીતે સંમત થાય છે અને તે હવે સભાનો સામાન્ય ઉદ્દેશ છે. માનવ મનમાં એક વસ્તુનું મનોરંજન કરવામાં આવે છે, અને તે માત્ર એક માનસિક વલણ હોવાથી,

કોઈ સીધો પુરાવો ઉપલબ્ધ થઈ શકતો નથી અને ઇરાદાની જેમ, સામાન્ય રીતે તે વ્યક્તિ જે કાર્ય કરે છે અને તેના પરિણામમાંથી એકત્રિત થવું પડે છે. જે સંજોગોમાંથી સામાન્ય વસ્તુને બહાર કાઢી શકાય તે સંજોગોમાં કોઈ સખત અને ઝડપી નિયમ નિર્ધારિત કરી શકાતો નથી, તેમ છતાં તે સભાની પ્રકૃતિ, તે વહન કરતા હથિયારો અને ઘટનાના સ્થળે અથવા તે પહેલાં અથવા પછીના વર્તન પરથી વ્યાજબી રીતે એકત્રિત કરી શકાય છે. વિભાગની બીજી શાખામાં વપરાયેલ "જાણતો" શબ્દ શક્યતા કરતાં વધુ કંઈક સૂચવે છે અને તેને "જાણી શકાયો હશે" નો અર્થ સહન કરી શકાતો નથી. સકારાત્મક જ્ઞાન જરૂરી છે. જ્યારે સામાન્ય હેતુની કાર્યવાહીમાં કોઈ ગુનો કરવામાં આવે છે, ત્યારે તે સામાન્ય રીતે એક ગુનો હશે જે ગેરકાયદેસર સભાના સભ્યો જાણતા હતા કે સામાન્ય હેતુની કાર્યવાહીમાં આચરવામાં આવે તેવી શક્યતા છે. તે, જો કે, વિપરીત દરખાસ્તને સાચી બનાવતી નથી, એવા કિસ્સાઓ હોઈ શકે છે જે બીજા ભાગમાં આવશે પરંતુ પ્રથમ ભાગમાં નહીં. કલમ ૧૪૮ના બે ભાગો વચ્ચેના તફાવતને અવગણી અથવા નાબૂદ કરી શકાતો નથી. દરેક કિસ્સામાં તે નક્કી કરવાનો મુદ્દો હશે કે શું આચરવામાં આવેલો ગુનો પ્રથમ ભાગની અંદર આવે છે કે પછી તે એવા ગુના પર હતો કે જેમ કે સભાના સભ્યો જાણતા હતા કે સામાન્ય હેતુની કાર્યવાહીમાં આચરવામાં આવે તેવી શક્યતા છે અને તે બીજા ભાગની અંદર આવે છે. જો કે, એવા

કિસ્સાઓ હોઈ શકે છે જે પ્રથમની અંદર હશે, સામાન્ય હેતુની કાર્યવાહીમાં આચરવામાં આવતા ગુનાઓ સામાન્ય રીતે, જો હંમેશા નહીં, તો બીજીની અંદર હશે, એટલે કે, એવા ગુનાઓ કે જે પક્ષો જાણતા હતા કે સામાન્ય હેતુની કાર્યવાહીમાં આચરવામાં આવે તેવી શક્યતા છે.(ચિક્કારંગે ગોડા વિ. મૈસૂર રાજ્ય) જુઓ.

જડ ઘટનાની ઉત્પત્તિ અને મૃતકના શરીર પર મળી આવેલી ઇજાઓની પ્રકૃતિને ધ્યાનમાં રાખીને, અમને એ અભિપ્રાય સ્વીકારવો મુશ્કેલ લાગે છે કે આરોપી વ્યક્તિઓએ ગેરકાયદેસર રીતે ભેગા થયા હતા અને ગેરકાયદેસર રીતે ભેગા થવાનો સામાન્ય ઉદ્દેશ મૃતકની હત્યા કરવાનો હતો.તે સાચું છે કે જ્યાં સુધી અપીલકર્તા નંબર ૧ ની વાત છે, તે જીવલેણ ફટકોના ભેખક હોવાનું કહી શકાય.ફરિયાદી પક્ષે દાખલ કરેલા કેસ અનુસાર, તે ધારિયાથી સજ્જ હતો અને તેણે ધારિયાની ભોળી બાજુએ પ્રહાર કર્યો હતો, જે મૃતકના કપાળ પર પડ્યો હતો, જે જીવલેણ સાબિત થયો હતો.પોસ્ટમોર્ટમ અહેવાલમાં નોંધાયેલી ઇજાઓ નંબર ૫,૬,૭,૮,૯,૧૦,૧૩ અને ૧૭, ડૉક્ટરના અભિપ્રાય મુજબ, જૂની ઇજાઓ હતી અને હુમલો સાથે કોઈ રીતે સંકળાયેલી નહોતી.માથા પર ૨ અને ૩ નંબરની ઇજાઓ ઉપરછાલી અને સરળ પ્રકૃતિની હોવાનું જાણવા મળ્યું હતું.આમ, જમણા અસ્થાયી પેરિએટલ પ્રદેશ પર માત્ર ૧ નંબરની ઇજા, પ્રકૃતિના સામાન્ય પ્રવાહમાં મૃત્યુનું કારણ બનવા માટે પૂરતી હતી.

૪૭ અમારો મત છે કે અમારા માટે તમામ આરોપી વ્યક્તિઓની રચનાત્મક અથવા પરોક્ષ જવાબદારી નક્કી કરવાનો કોઈ અવકાશ નથી.આઈ. પી. સી. ની કલમ ૧૪૯ રચનાત્મક જવાબદારી લાદે છે, તેથી તેનો કડક અર્થ કાઢવો આવશ્યક છે કારણ કે તે ગેરકાયદેસર સભાના સભ્યોને તેમના સહયોગી અથવા સહયોગીઓ દ્વારા સભાના સામાન્ય ઉદ્દેશને અમલમાં મૂકવાના ગુના અથવા ગુનાઓ માટે સજા કરવા માંગે છે.દરેક કેસમાં જે મહત્વનું છે તે એ શોધવાનું છે કે શું ગુનો સભાના સામાન્ય ઉદ્દેશને પૂર્ણ કરવા માટે કરવામાં આવ્યો હતો કે જે સભ્યો જાણતા હતા કે તે થવાની સંભાવના છે.સામાન્ય ઉદ્દેશ અને આચરવામાં આવેલા ગુના વચ્ચે જોડાણ હોવું જોઈએ અને જો તે જાણવા મળે કે તે સામાન્ય ઉદ્દેશને પૂર્ણ કરવા માટે પ્રતિબદ્ધ હતો, તો વિધાનસભાના દરેક સભ્ય તેના માટે જવાબદાર બનશે.

૪૮ અમારું માનવું છે કે ટ્રાયલ કોર્ટ અપીલકર્તાઓ સંખ્યા ૧,૨ અને ૩ ને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨ હેઠળ સજાપાત્ર હત્યાના ગુના માટે વ્યક્તિગત રીતે જવાબદાર ઠેરવવામાં ગંભીર ભૂલ કરી છે. વધુમાં વધુ, અપીલકર્તા સંખ્યા ૧ એ આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૪ ભાગ ૨ હેઠળ સજાપાત્ર હત્યાના ગુનામાં દોષિત

માનવવધનો ગુનો કર્યો હોવાનું કહી શકાય. ૧૯૮૯માં એલ. જે. ૨૧૧૩, યુ. પી. રાજ્ય વિરુદ્ધ જોધા સિંહનો કેસ નોંધવામાં આવ્યો હતો. જેમાં, ફરિયાદી ૧૯ માં, સુપ્રીમ કોર્ટે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

“આ પ્રશ્ન પર કે શું તમામ આરોપીઓને અથવા માત્ર તેમાંથી કેટલાકને મૃતક અને ફરિયાદી સાક્ષી ૧ ને થયેલી ઇજાઓ માટે દોષિત ઠેરવવા જોઈએ, આપણે શરૂઆતમાં જ કહેવું જોઈએ કે આરોપીઓને રમખાણોના ગુના માટે દોષિત ઠેરવી શકાતો નથી કારણ કે પીડિતો પર હુમલો અચાનક ઝઘડા દરમિયાન થયો હતો. આરોપીઓએ રમખાણોનો ગુનો કરવા માટે ગેરકાયદેસર રીતે ભેગા થયા ન હતા. તેથી કોઈ પણ આરોપી આઈ. પી. સી. ની કલમ ૧૪૭ અથવા ૧૪૮ હેઠળ દોષિત ઠેરવી શકતો નથી જ્યાં સુધી મૃતક અને ફરિયાદી સાક્ષી ૧ ને થયેલી ઇજાઓનો સંબંધ છે, અમે શોધી કાઢીએ છીએ કે એ ૧ લાઠીથી સજ્જ હતો અને એ ૭ તમાંચાથી સજ્જ હતો, તેમ છતાં તેઓએ મૃતક અથવા ફરિયાદી સાક્ષી ૧ પર તેનો ઉપયોગ કર્યો ન હતો. તેથી, એ ૧ અને એ ૭ ને મૃતક અને ફરિયાદી સાક્ષી ૧ ને થયેલી ઇજાઓ માટે દોષિત ઠેરવી શકાતા નથી અને તેમની નિર્દોષતા તેણે જાળવી રાખવી પડે છે, જોકે વિવિધ કારણોસર. A ૨ થી A ૪ અને A ૬ ના સંદર્ભમાં, તેઓ તમાંચાથી સજ્જ હતા અને તેઓએ મૃતકને જીવલેણ ઇજાઓ પહોંચાડવા ઉપરાંત ફરિયાદી

સાક્ષી ૧ ને ઈજા પહોંચાડી હતી. એપ લાઠીથી સજ્જ હતો અને તેણે પીડિતો સામે તેનો ઉપયોગ કર્યો હતો. હુમલાખોરોમાંથી કોણ બંને મૃતકોને જીવલેણ ઈજાઓ પહોંચાડી તે પુરાવાઓ સ્થાપિત કરતા નથી. પરિણામે કલમ ૩૪ આઈ. પી. સી. સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૩૦૪ ભાગ ૨ આઈ. પી. સી. હેઠળ એ ૨ થી એ ૬ યોગ્યતા દોષિત ઠેરવવામાં આવે છે ફરિયાદી સાક્ષી ૧ પરના હુમલાના સંદર્ભમાં એવું ન કહી શકાય કે એ ૨ થી એ ૬ એ તેની હત્યાનો પ્રયાસ કર્યો હતો કારણ કે ઈજાઓ અચાનક ઝઘડા દરમિયાન થઈ હતી. તેથી તેઓ માત્ર કલમ ૩૪ આઈ. પી. સી. સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૩૨૬ હેઠળ દોષિત ઠેરવી શકે છે અને કલમ ૩૪ આઈ. પી. સી. સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૩૦૭ હેઠળ નહીં, તદ્દનુસાર અમે કલમ ૩૪ આઈ. પી. સી. (બે ગણતરીઓ) સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૩૦૪ ભાગ II આઈ. પી. સી. હેઠળ અને કલમ ૩૪ આઈ. પી. સી. સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૩૨૬ હેઠળ એ ૨ થી એ ૬ ને દોષી ઠેરવીએ છીએ.

૪૯ આપણે (૧૯૭૮) ૪ એસ. સી. સી. ૧૧૧માં નોંધાયેલા પંજાબ રાજ્ય વિરુદ્ધ સરવન સિંહ અને અન્યોના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયનો પણ ઉલ્લેખ કરી શકીએ છીએ અને તેના પર આધાર રાખી શકીએ છીએ. ગેરકાયદેસર રીતે ભેગા થવા અને સામાન્ય હેતુના સંદર્ભમાં કાયદાની સ્થિતિને સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા

ખૂબ જ સંક્ષિપ્તમાં સમજાવવામાં આવી છે અને સુપ્રીમ કોર્ટના અવલોકનો વર્તમાન કેસની હકીકતો માટે એકદમ યોગ્ય છે. સરવન સિંહ (ઉપરોક્ત) માં, આઈ. પી. સી. ની કલમ ૧૪૯ સાથે વાંચી શકાય તેવા ગુનાઓ માટે પાંચ આરોપીઓની સુનાવણી હાથ ધરવામાં આવી હતી. ઉપરોક્ત કેસમાં ત્રણ સાક્ષીઓએ વાસ્તવિક ઘટના સાથે નીચે પ્રમાણે વાત કરી હતી:

"જ્યારે તેઓ ઘટના સ્થળની નજીક પહોંચ્યા ત્યારે તેમણે ઝોરા સિંહને મેવા સિંહને બૂમો પાડતો સાંભળ્યો. ઝોરા સિંહ પાસે ગંડાસી, કરનેલ સિંહ પાસે તકવા, મલ્કિયત સિંહ પાસે ગંડાસી અને સરવન સિંહ અને બચન સિંહ પાસે લાઠી હતી. ઝોરા સિંહે મેવા સિંહને ગંડાસી ફટકો માર્યો જેણે ફટકો અને સતત ઈજાથી બચવા માટે તેના હાથ ઊંચા કર્યા. ત્યારબાદ કરનેલ સિંહે મેવા સિંહને તકવા ફટકો માર્યો હતો, જેને તેમણે હાથ ઊંચા કરીને રોકી દીધો હતો અને તેમના હાથમાં ઈજા થઈ હતી. ઝોરા સિંહ અને કરનેલ સિંહે પોતપોતાના હથિયારોથી વધુ ઈજાઓ પહોંચાડી હતી. તેથી, તમામ આરોપીઓએ મેવા સિંહને તેમના હથિયારોથી ઈજા પહોંચાડવાનું શરૂ કર્યું જ્યારે તે જમીન પર પડ્યો હતો.

ટ્રાયલ કોર્ટે તમામ આરોપીઓને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૧૫૨ અને ૧૪૯ હેઠળ દોષિત ઠેરવ્યા હતા. ઉચ્ચ અદાલતને જાણવા મળ્યું કે સામાન્ય ઉદ્દેશ સ્પષ્ટ રીતે મૃતકને મારવાનો હતો અને આ ગુનો કલમ ૩૦૦ હેઠળ આવે છે, ત્રીજું, ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૪ સાથે વાંચવામાં આવે છે. સુપ્રીમ કોર્ટે આઈ. પી. સી. ની કલમ ૧૪૯ સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૩૦૪ (૧) હેઠળની સજાને રદ કરતી વખતે અને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૧૪૯ સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૩૦૪ (૧) માં દોષિત ઠેરવતી વખતે નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો હતો:

“૭. કેસની હકીકતો દર્શાવે છે કે વિવિધ હથિયારોથી સજ્જ વાંચ આરોપીઓએ મૃતકને ઈજા પહોંચાડી હતી જેના પરિણામે તેનું મૃત્યુ થયું હતું. જો કોઈ વ્યક્તિ કોઈ વ્યક્તિને શારીરિક ઈજા પહોંચાડવાના ઇરાદાથી ઈજા પહોંચાડે છે અને જ્યારે શારીરિક ઈજા પહોંચાડવાનો ઇરાદો હોય ત્યારે તે સામાન્ય રીતે મૃત્યુનું કારણ બને તે માટે પૂરતો હોય છે, તો ગુનો સી. એલ. હેઠળ આવશે. (૩) કલમ ૩૦૦ હેઠળ અને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦ હેઠળ ગુનો ગણાશે. વાંચ આરોપીઓને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આઈ. પી. સી. ની કલમ ૧૪૯ સાથે વાંચીને કલમ ૩૦૨ હેઠળ ગુના માટે દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા હતા. કલમ ૧૪૯ સાથે વાંચીને કલમ ૩૦૨ હેઠળ વ્યક્તિને ગુના માટે દોષિત ઠેરવવા માટે, ફરિયાદી પક્ષે એ

સ્થાપિત કરવું આવશ્યક છે કે વિધાનસભાના સામાન્ય ઉદ્દેશ્યની કાર્યવાહીમાં ગેરકાયદેસર સભાના કોઈપણ સભ્ય દ્વારા ગુનો કરવામાં આવ્યો હતો અથવા તે સભાના સભ્યો સામાન્ય ઉદ્દેશ્યની કાર્યવાહીમાં સંભવિત હોવાનું જાણતા હતા.તેથી, ફરિયાદી પક્ષ માટે એ સ્થાપિત કરવું જરૂરી છે કે ગેરકાયદેસર મેળાવડાનો સામાન્ય ઉદ્દેશ કલમ ૩૦૨ હેઠળ ગુનો કરવાનો હતો અથવા વિધાનસભાના સભ્યો જાણતા હતા કે સામાન્ય હેતુની કાર્યવાહીમાં કલમ ૩૦૨ હેઠળ ગુનો કરવામાં આવશે.ઈજાઓની સંચિત અસર કોઈ શંકા વિના પ્રકૃતિની સામાન્ય પ્રક્રિયામાં મૃત્યુનું કારણ બનવા માટે પૂરતી હોવાનું જણાયું હતું.જો મૃત્યુનું કારણ બનવા માટે પ્રકૃતિના સામાન્ય માર્ગમાં પૂરતી ઈજાઓ કોઈ ચોક્કસ આરોપીમાં મળી આવે, તો તે કલમ ૧૪૯ ની સહાય વિના કલમ ૩૦૫ હેઠળ ગુનાનો દોષિત ગણાશે.જ્યારે થયેલી ઈજાઓ મૃત્યુનું કારણ બનવા માટે સંચિત રીતે પૂરતી હોય, ત્યારે કલમ ૧૪૯ સાથે વાંચીને કલમ ૩૦૨ હેઠળ દરેક આરોપીને દોષિત ઠેરવતા પહેલા તે શોધવું જરૂરી છે કે ગેરકાયદેસર એકત્રીકરણનો સામાન્ય ઉદ્દેશ મૃત્યુનું કારણ બનવાનો હતો અથવા ગેરકાયદેસર એકત્રીકરણના સભ્યો જાણતા હતા કે સામાન્ય હેતુની કાર્યવાહીમાં આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨ હેઠળ ગુનો કરવામાં આવશે.આ પ્રશ્ન નક્કી કરવા માટે, કેટલીક વિગતવાર ઈજાઓનો સંદર્ભ લેવો જરૂરી છે.

૮.....ઇજાઓના વિશ્લેષણ પર એવું ન કહી શકાય કે કોઈ પણ વ્યક્તિ કે જેણે ઇજાઓ પહોંચાડી હોય તે મૃત્યુનું કારણ બનવાનો ઇરાદો ધરાવે છે અથવા એવી ઇજા કરે છે જે પ્રકૃતિની સામાન્ય પ્રક્રિયામાં મૃત્યુનું કારણ બને છે. જો ગેરકાયદેસર સભાનો સામાન્ય ઉદ્દેશ હત્યા કરવાનો હતો અને ગેરકાયદેસર સભાના સામાન્ય ઉદ્દેશ્યની કાર્યવાહીમાં કોઈ પણ સભ્યએ એવી ઇજા પહોંચાડી હોય જે સામાન્ય રીતે મૃત્યુનું કારણ બને તેટલું પૂરતું હોય, તો સભાના સભ્યો આઈ. પી. સી. ની કલમ ૧૪૮, આઈ. પી. સી. હેઠળ ગુના માટે જવાબદાર રહેશે, પરંતુ ઇજાઓને ધ્યાનમાં રાખીને અમે સંતુષ્ટ નથી કે ગેરકાયદેસર સભાનો સામાન્ય ઉદ્દેશ મૃત્યુનું કારણ બનવાનો હતો. પાણીના અધિકારોના વિવાદને લઈને એક જ પરિવારના સભ્યો વચ્ચે અણધાર્યો ઝઘડો થયો હોવાના સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે કલમ ૧૪૮ સાથે વાંચી શકાય તે કલમ હેઠળ તે ગુનાને સાબિત કરવામાં અસમર્થ છીએ. સંજોગો અને ઇજાઓની પ્રકૃતિને ધ્યાનમાં રાખીને એવું માનવું શક્ય નથી કે સભાનો સામાન્ય ઉદ્દેશ શારીરિક ઇજા પહોંચાડવાનો હતો જે પ્રકૃતિની સામાન્ય પ્રક્રિયામાં મૃત્યુનું કારણ બનવા માટે પૂરતું છે. એવું કહી શકાય કે સભાનો સામાન્ય ઉદ્દેશ શારીરિક ઇજા પહોંચાડવાનો હતો કારણ કે તે મૃત્યુનું કારણ બની શકે છે. જોકે ડૉક્ટરે જણાવ્યું છે કે પ્રકૃતિની સામાન્ય પ્રક્રિયામાં ઇજાઓ મૃત્યુનું કારણ બનવા

માટે પૂરતી હતી, પરંતુ આપણને તે સમજવું મુશ્કેલ લાગે છે કે ઇજાઓ, એકંદરે, પ્રકૃતિની સામાન્ય પ્રક્રિયામાં મૃત્યુનું કારણ બનવા માટે પૂરતી હતી. સંજોગોમાં સભાનો સામાન્ય ઉદ્દેશ માત્ર એવી ઇજાઓ થાય છે જે મૃત્યુનું કારણ બની શકે છે જે ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૪ (૧) હેઠળ ગુનો હશે. આ સંજોગોમાં અમે આઈ. પી. સી. ની કલમ ૧૪૮ સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૩૦૨ હેઠળની સજાને રદ કરીએ છીએ પરંતુ અપીલકર્તાઓને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૧૪૮ સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૩૦૪ (૧) હેઠળ ગુના માટે દોષિત ઠેરવીએ છીએ અને તેમને પાંચ વર્ષની સખત કેદ અને રૂ. ૩૫૦૦ નો દંડની સજા કરીએ છીએ.”

સર્વોચ્ચ અદાલતે ઇજાઓની પ્રકૃતિને ધ્યાનમાં રાખીને એવો મત વ્યક્ત કર્યો હતો કે ગેરકાયદેસર રીતે ભેગા થવાનો સામાન્ય હેતુ ન હતો મૃત્યુનું કારણ બને છે. સરવન સિંહ (ઉપરોક્ત) માં, સુપ્રીમ કોર્ટે આ આધાર પર કાર્યવાહી કરી હતી કે ગેરકાયદેસર સભા રચવામાં આવી હતી. જો કે, તેણે ફરિયાદી પક્ષના કેસને સ્વીકારવાનો ઇનકાર કર્યો હતો કે ગેરકાયદેસર મેળાવડાનો સામાન્ય ઉદ્દેશ મૃત્યુનું કારણ બનવાનો હતો. હાથ પરના કેસમાં, અમે એવો મત રાખ્યો છે કે આ કેસ જુસ્સાની ગરમીમાં અચાનક લડાઈનો છે અને આઈપીસીની કલમ ૧૪૧ ના અર્થમાં ગેરકાયદેસર સંમેલનની રચના ન હોવાથી, આઈપીસીની કલમ ૧૪૮ નો કોઈ ઉપયોગ થશે નહીં. અમે રેકૉર્ડ પરના તબીબી પુરાવાઓની વિગતવાર ચર્ચા

કરી છે.ફરી એકવાર, પુનરાવર્તનની કિંમત પર, અમે જણાવીએ છીએ કે મૃતકના માથા પર માત્ર એક જ ઈજા હતી જે આરોપી નંબર ૧ ને આભારી હતી, જે જીવલેણ સાબિત થઈ હતી.સરવન સિંહ (ઉપરોક્ત) માં જણાવ્યા મુજબ મહત્વપૂર્ણ કહેવત એ છે કે જો મૃત્યુનું કારણ બનવા માટે પ્રકૃતિના સામાન્ય માર્ગમાં પૂરતી ઈજાઓ કોઈ ચોક્કસ આરોપીને મળી આવે, તો તે કલમ ૧૪૯ આઈ. પી. સી. ની સહાય વિના આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨ હેઠળ ગુનાનો દોષિત ગણાશે. જ્યારે થયેલી ઈજાઓ મૃત્યુનું કારણ બનવા માટે સંચિત રીતે પૂરતી હોય, ત્યારે દરેક આરોપીને કલમ ૧૪૯ આઈ. પી. સી. સાથે વાંચીને કલમ ૩૦૨ હેઠળ દોષિત ઠેરવતા પહેલા તે શોધવું જરૂરી છે કે ગેરકાયદેસર મેળાવડાનો સામાન્ય હેતુ મૃત્યુનું કારણ બનવાનો હતો અથવા ગેરકાયદેસર મેળાવડાના સભ્યો જાણતા હતા કે તે કલમ હેઠળ ગુનો હોવાની શક્યતા છે. સામાન્ય હેતુની કાર્યવાહીમાં આઈ. પી. સી. ની સંમતિ રહેશે.

૫૦ સંબંધિત અપીલમાં મૂળ ફરિયાદી વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી કોટિયા દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી કોઈપણ રજૂઆતથી અમે પ્રભાવિત નથી.વિદ્વાન વકીલ શ્રી કોટિયાએ અમને સમજાવવા માટે પોતાનો શ્રેષ્ઠ પ્રયાસ કર્યો કે આ એક ગેરકાયદેસર સભાની રચનાનો કેસ છે અને ગેરકાયદેસર સભાનો

સામાન્ય ઉદ્દેશ મૃતકને બદલો લેવા માટે મારી નાખવાનો હતો.જો કે, અમે ફરિયાદી દ્વારા મૂકવામાં આવેલા આવા કેસ સાથે સહમત નથી.

૫૧ પરિણામે, ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૧૩૦૦/૨૦૧૫ ને આંશિક રીતે મંજૂરી છે.અપીલકર્તાઓ નંબર ૧,૨ અને ૩ ને હત્યાના ગુનામાં દોષિત ઠેરવતા ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા ચુકાદા અને દોષિત ઠેરવવાના આદેશ અને સજાને આથી રદ કરવામાં આવે છે અને રદ કરવામાં આવે છે.અપીલકર્તા નંબર ૧ ની દોષિતતાને આથી આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨ થી બદલીને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૪ ભાગ-૨ કરવામાં આવી છે અને તેની સજા ઘટાડીને પહેલેથી જ પસાર થયેલા સમયગાળા સુધી ઘટાડવામાં આવી છે.અપીલકર્તાઓ નંબર ૨ અને ૩ની આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે સજા રદ કરવામાં આવે છે અને રદ કરવામાં આવે છે.જોકે, આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૨૪,૩૨૩ અને ૫૦૪ હેઠળ સજાપાત્ર ગુનાઓ માટે તેમની સજાની પુષ્ટિ કરવામાં આવી છે અને તેમને પહેલેથી જ પસાર થયેલા સમયગાળાની સજા આપવામાં આવી છે.જ્યાં સુધી અપીલકર્તા નંબર ૪ નો સંબંધ છે, આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૨૪,૩૨૩ અને ૫૦૪ હેઠળ સજાપાત્ર ગુના માટે તેની સજાને આથી સમર્થન આપવામાં આવે છે.તેની સજાને ઘટાડીને તે સમયગાળા સુધી ઘટાડી દેવામાં આવી છે જે પહેલેથી જ એક વિચારાધીન કેદી તરીકે પસાર થઈ ચૂક્યો છે.ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૧૩૦૦/૨૦૧૫ ના અપીલકર્તાઓ, જોકે,

ક્રિમિનલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૭૩ ની કલમ ૪૩૭ એ હેઠળ સૂચવ્યા મુજબ, ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ ૧૫,૦૦૦/(માત્ર પંદર હજાર રૂપિયા) ના જામીન બોન્ડ અને જામીન બોન્ડ રજૂ કરશે.

પર સીઆરપીસીની કલમ ૩૭૨ હેઠળ મૂળ ફરિયાદી દ્વારા રજૂ કરાયેલ ફોજદારી અપીલ નંબર ૫૦૪/૨૦૧૬ આથી બરતરફ કરવામાં આવે છે.

(જે. બી. પારડીવાલા,જે)

(એ. સી. રાવ,જે)

ચંદ્રેશ

=====

This judgment has been translated using AI Tool

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official

purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.